

CRUX

AKI-LIITOT RY

JOULUKUU 2021

4

TEEMA
ELÄIMET



Puhuisimmeko eläimistä!

s. 18-39

- Vuoden papin ajatuksia
työelämästä s. 48
- Jorma Hannikainen
on kirkkomusiikin
moniosaaja s. 52

VERKOSSA
valtuustojen vaalit



.....

Eläimet ovat ystävistä parhaita,
eivät kysy mitään, eivät sano
moitteen sanaa.

.....

George Eliot





MINNA RAASSINA

AKIN JA KANTTORI-URKURILIITON
PUHEENJOHTAJA
minna.raassina@evl.fi

Uuden edessä

Pääkirjoitusta kirjoittaessani on tämänkertainen neuvottelukierros vasta aluillaan. Metsä- ja teknologia-alojen uudella asettelulla on väistämättä vaikutuksensa myös muiden alojen neuvotteluihin. Suuri linjantarkistus tehdään siinä, määritetäänkö julkisen sektorin palkankorotustasoa jatkossa suhteessa vientiteollisuuden tasoon, kun merkittävä osa vientiteollisuuden sopimuksista solmitaan yrityskohtaisesti. Vai onko niin, että vientiteollisuuden palkkakehityksen laskemisessa on vain aiempaa enemmän työtä?

Vuoden alusta voimaan tulevan yhteistoimintalain tavoitteena on lisätä työnantajan ja henkilöstön vuoropuhelua, kun aiempi laki on saatettu mieltää pelkäksi irtisanomislaki. Uudistuksella haetaan henkilöstön vahvempaa roolia muutostilanteissa. Myös henkilöstön edustusta koskevat säännökset yritysten hallinnossa tarkentuvat.

Tammikuussa Kirkon johtamisforumissa paneudutaan johtamisen kysymyksiin. Yhtenä teemana on koronapandemian jälkeinen aika. Ohjelmassa on mukana mm. jaetun johtajuuden esimerkkejä: Kuopion hiippakunnan seurakuntien itsearviointiprosessia esitellään ja kirkkoneuvos Juha Tuohimäki puhuu siitä, miten yhteiskehittämisellä saataisiin parempaa laatua päätöksiin. Hyvin ajankohtainen forumin aihe

on myös johtaminen sosiaalisessa mediassa.

Akilaisten alojen työ- ja virkaehtosopimusneuvotteluissa olisi viisasta huomioida seuraavalla sopimuskaudella (1.8.2022) voimaan astuvaksi tarkoitettu perhevapaaudistus. Vaikka siirtymäaika säännökset mahdollistavat sopimuksen voimassaolon sen loppuun asti, uuden lain huomioiminen sopimustekstissä olisi omiaan vähentämään päänvaivaa työpaikoilla uuden lain tullessa voimaan.

Ylintä päätösvaltaa AKI:ssa käyttää ensi vuodesta lähtien neljästi vuodessa kokoontuva liittokokous. AKIn hallintorakenne uudistuksella on ollut heijastevaikutuksensa myös perusliittoihin, joissa on tehty sääntömuutoksia mm. liittokokousedustajien nimeämistä silmällä pitäen.

Kanttori-urkuri- ja Pappisliiton valtuustovaalit ovat edessä tammi-helmikuussa. Vaalit käy-

dään nyt aiempaa yksinkertaisemmalla tavalla, kun vaalilistoista on luovuttu. Vaalipiirien (hiippakunnat) sisällä äänestämällä valitaan aiempaa suuremmin henkilöä, kun vertailuluvun sijaan läpimenon ratkaisee äänimäärä.

Tässä yhteydessä esitän parhaimmat kiitokset kaikille päättyvän valtuustokauden valtuutetuille, kaikille vaalityötä tehneille ja uusiin vaaleihin ehdolle asettuneille! Olette tarjonneet ja antaneet oman kapasiteettinne käyttöön yhteisen hyvän lisäämiseksi. ✕

Ylintä
pätösvaltaa
AKI:ssa käyttää
ensi vuodesta
lähtien
liittokokous.

CRUX

4 | JOULUKUU | 2021

TEEMA: ELÄIMET

18 KRISTILLISTÄ MYÖTÄTUNTOA NIITÄ KOHTAAN, JOTKA EIVÄT OSAA PUHUA
Meillä on myötätuntovelvollisuuksia myös eläimiä kohtaan

22 PAIMENENA PAIMENTEN JOUKOSSA
Saamenmaalla vuodenajat ja eläimiin liittyvä vuodenkierto näkyvät ihmisten arjessa ja pyhässä

26 USKONTOPERINTEIDEN MONINAISET ELÄINSUHTEET
Uskonto muokkaa ymmärrystä ihmisten ja eläinten suhteesta

30 PUHUISIMMEKO ELÄIMISTÄ!
Eläimet puuttuvat kristillisestä arvokeskustelusta

34 VELI SUSI, SISAR METSÄ
Historian kerroksellisuus luonnehtii eläinperinnettä

38 KAIKENKARVAISIA YSTÄVIÄ

ARTIKKELIT

40 TOIMITUSTEN MUSIIKEISTA
Paikalliset hengelliset käytänteet ja nopeasti muuttuva maailma näkyvät 2020-luvun toimituksissa

44 NYKYTAIDEMUSIIKKI
voiko sitä ymmärtää?

48 AJATUKSIAAN TYÖELÄMÄSTÄ
kertoo Vuoden pappi 2021 Milla Voudinlehto

52 JORMA HANNIKAINEN
on kirkkomusiikin monitoimija





30

CRUX

JULKAISUA

AKI-liitot ry.
Rautatieäisenkatu 6
00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA

Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515,
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA

Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Päivi Helén, kappalainen
Kaisa Iso-Herttua, oppilaitospastori
Henri Järvinen, pastori
Satu Kreivi-Palosaari, kappalainen
Anna Pulli-Huono, kanttori
Ismo Savimäki, kanttori
Ari Stenman, kanttori
Joanna Toyraänvuori, tutkijatohtori

OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOTEUTUS JA ULKOASU

Otavamedia OMA
Firdonkatu 2 T 151
00015 Otavamedia

ILMOITUSHINNAT

Koko	
2/1 s.	380 mm x 255 mm
	1 790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm
	1 020,- euroa
1/2 s.	155 mm x 114 mm
	73 mm x 228 mm
	560,- euroa
1/4 s.	101 mm x 118 mm
	330,- euroa
1/8 s.	101 mm x 55 mm
	200,- euroa
takasivu	190 mm x 230 mm
	1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPAikka

PunaMusta Oy

AJANKOHTAISTA

Ajankohtaista edunvalvonnassa	6
AKI-liitot kouluttaa	11
Vuoden pappi 2021	12
Pappisliiton opintomatka 2022	13
Finlands Svenska Prästförbunds studieresa till Köpenhamn	13
Perusliittojen valtuustojen vaalit	14

VAKIOT

Pääkirjoitus	3
--------------	---

Päätoimittajalta	10
Sarjakuva	13
Pappisliiton puheenjohtajalta	15
Etymologian sanakirja	16
Teologiliiton puheenjohtajalta	17
Opiskelijavinkki	43
Teologiliiton kuulumisia	51
Eläkeläisen mietteitä	57
Työntekijän näkökulma	58



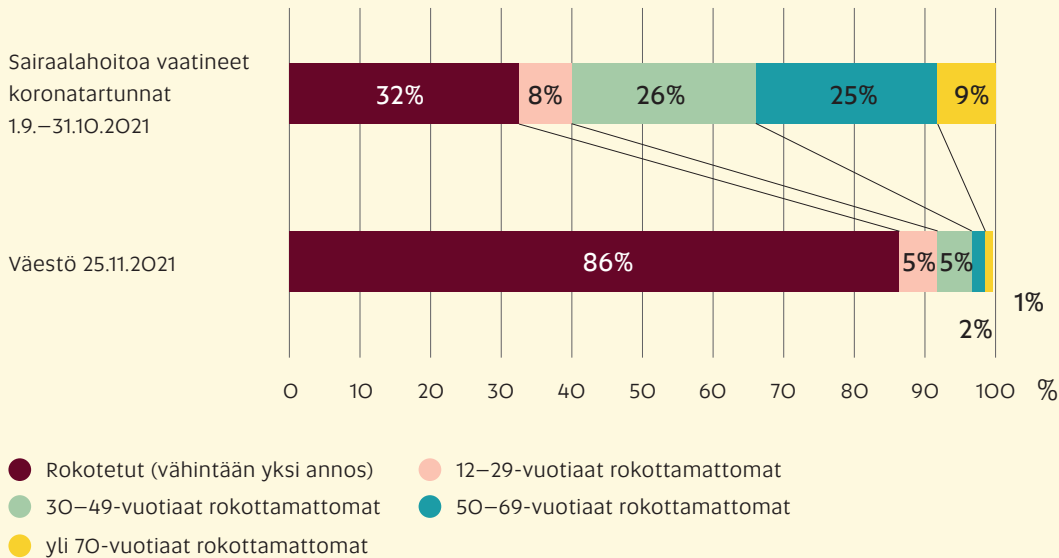
KORONAPASSILLA TÖIHIN?

JUSSI JUNNI

TOIMINNANJOHTAJA, AKI-LIITOT RY

Koronapandemian luultiin alkusyksystä jo helpottaneen, kun 12 vuotta täyttäneiden rokotuskattavuus lähestyi 80 %:a. Marraskuussa sairaalat ovat kuitenkin olleet kriittisen täynnä ja pääasiassa rokottamattomia koronapotilaita. Huoli terveydenhuollon kestävydestä on aiheellinen, sillä kiireellistä hoitoa tarvitsevat koronapotilaat on hoidettava ensin, mikä siirtää vähemmän kiireellisiä mutta silti vakavia toimenpiteitä, kuten elinsiirtoja eteenpäin. Sairaalahoitoon koronan takia on ennustettu päätyvän jopa 65 000 potilasta – enemmän kuin koko pandemian aikana aiemmin yhteensä – ja hinta tästä on yhteiskunnalle jopa miljardi euroa.

Sairaalahoidon tarve 12 vuotta täyttäneessä väestössä rokotussuojan mukaan



Lähde: THL rokotuskattavuustilasto 25.11.2021 ja rokotusvaikuttavuustilasto 1.9–31.10.2021.

Tilastoista (ks. kuvio) on havaittu, että tämän vuoden syys- ja lokakuussa sairaalahoitoa vaatineista koronatartunnoista 68 % on ollut rokottamattomilla ja 32 % vähintään kerran rokotetuilla. Rokotettu väestökin voi siis joutua koronataudin vuoksi sairaalahoitoon, mutta todennäköisyys sille on huomattavasti rokottamattomasta väestöstä pienempi. THL:n arvion mukaan rokottamattoman henkilön todennäköisyys joutua sairaalahoitoon on 19-kertainen ja tehohoitoon 33-kertainen verrattuna täyden rokotussuojan saaneeseen henkilöön.

Marraskuun lopussa kokonaan ilman rokotesuojaa oli 12 vuotta täyttäneestä väestöstä vielä 14 %, joka on juuri se joukko, josta 68 %

sairaalahoitoa vaatineista tapauksista on tullut. On syytä huomata, että enin osa (yli puolet) sairaalahoitoa vaativista tapauksista ilmenee sillä n. 6–7 %:lla väestöstä, jotka ovat 30–69-vuotiaita ja jotka eivät ole ottaneet rokotteita laisinkaan. Koronataudin sairaalahoidon ylikuormitus perustuukin pitkälti juuri tämän ryhmän haluttomuuteen rokottaa itseään.

Työpaikoilla hankalia tilanteita

Liiton toimistolle usein esiin tuotu huolenaihe on, miten voisi suojautua koronatartunnoilta, kun työtehtävissä joutuu olemaan tekemisissä ihmisten kanssa, joilta on mahdollista saada koronatartunta.

Monilla työpaikoilla työskennellään enemmän tai vähemmän tiiviisti ihmisjoukkojen parissa niin, ettei ole takeita siitä, ettei tartuntaa voisi saada työtehtävissä. Pohditaan myös, voidaanko työpaikoilla järjestettävät erilaiset tapahtumat järjestää niin turvallisesti, ettei kenenkään terveys vaarannu.

Työntekijällä ei ole subjektiivista oikeutta olla pois työstä koronatautiin työssä liittyvän riskin vuoksi. Tämä on erityisen haitallista esimerkiksi silloin, kun työntekijällä on jokin sellainen perussairaus, joka altistaa vakavalle koronataudille tai jonka vuoksi työntekijä ei voi hankkia itselleen rokotussuojaa. Näissä tilanteissa työntekijän tulisi neuvotella työnantajan kanssa



työtehtävien mahdollisista järjestelyistä. Hyvä on huomata, että työturvallisuuslaki edellyttää työnantajan huolehtivan työntekijöiden terveydestä työssä myös pandemian aikana.

Usein kysytään myös, voiko työnantaja kysyä työntekijältä tämän rokotussuojaa tai edellyttää negatiivista testitulosta. Nykyinen lainsäädäntö ei tällaista mahdollista. Sekä rokotussuojan olemassaolo että testitulokset ovat yksilön terveystietoja, jollaisia työnantaja saa käsitellä vain erikseen laissa määrättyissä tilanteissa. Työnantaja ei siis voi kysyä työntekijöiltään, ovatko nämä ottaneet koronarokotteen, mikä toisaalta johtaa siihen, että työpaikan turvallisuutta rokotuskattavuuden osalta ei voida arvioida. Näin myös työelämässä ollaan paljolti juuri työikäisen rokkottamattoman väestön panttivankeina.

Ratkaisuna koronapassi?

Loppukesästä ravintoloissa ja muissa yksityisissä palveluissa otettiin käyttöön koronapassi. Edellyttämällä koronapassia ravintola tai muu palvelun tuottaja saa ylittää sille muutoin määrätty tartuntatautilaista johtuvat rajoitukset. Koronapassina ravintoloissa ja muissa tilanteissa käy rokotustodistus, todistus korkeintaan 72 tuntia vanhasta negatiivisesta testituloksesta tai todistus enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta koronataudista.

Pian koronapassin käyttöönoton jälkeen alettiin jo keskustella passin käytön laajentamisesta. Sekä poliitikot että työmarkkinajärjestöt ovat pitäneet esillä mahdollisuutta laajentaa koronapassin käyttöä myös työpaikoille. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että työnantaja voisi edellyttää koronapassin esittämistä, jotta työntekijä voisi tulla työskentelemään työpaikalle.

Koronapassin käyttöönotto työpaikoilla olisi merkittävä muutos työnantajan ja työntekijän väliseen yksityisyyden suojaan. Jos koronapassi otettaisiin käyttöön, työnantajalla olisi oikeus edellyttää työntekijää näyttämään jokin edellä

mainituista todistuksista. Jos työntekijä ei esittäisi koronapassia, olisi työnantajan kiellettävä tätä tulemasta työpaikalle ja mahdollisuuksien mukaan osoitettava tälle etätyötä, mikäli se olisi mahdollista. Luultavasti koronapassin esittämisestä kieltäytyminen voisi johtaa myös tilanteeseen, jossa työntekijä voitaisiin lomauttaa siihen asti, kunnes hän esittäisi asianmukaisen todistuksen työnantajalle.

Kyse ei pakkorokotuksista

Julkisessa keskustelussa koronapassia on syytetty ihmisten pakottamiseksi rokotteen ottamiseen. Tästä ei kuitenkaan ole kyse, vaan puuttumisesta ihmisten yksityisyydensuojaan. Jokaisella on edelleen perustavanlaatuinen oikeus määritellä, mitä aineita haluaa itseensä pistettävän ja millaista hoitoa haluaa ottaa vastaan. Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen voidaan nähdä tässä yksityisyydensuojaa perustavampana oikeutena, jolloin siihen voitaisiin puuttua vain lähinnä niissä tilanteissa, joissa rokotuskattavuutta ei saada nostettua tarpeeksi korkeiksi muilla keinoilla.

Koronapassin tarkoitus onkin pakkorokottamisen sijaan kannustaa rokotteen ottamiseen vapaaehtoisesti. Nykyinen tartuntatautilakimme nimittäin mahdollistaa pakkorokottamisen tilanteessa, jossa kattava rokkottaminen on välttämätöntä väestön terveydelle vakavaa vahinkoa aiheuttavan yleisvaarallisen tartuntataudin eh-



Työturvallisuuslaki edellyttää työnantajan huolehtivan työntekijöiden terveydestä myös pandemian aikana.

käisemiseksi. On esitetty arvioita, joiden mukaan koronapandemia voisi jo nyt olla niin vakava, että joidenkin väestöryhmien pakkorokottaminen voisi tulla kyseeseen. On kuitenkin viisautta välttää pakkoa ja pyrkiä kannustamaan jokaista ottamaan rokote vapaaehtoisesti.

Liitot myönteisiä koronapassille

Akavan hallitus käsitteli marraskuussa koronapassin mahdollista käyttöönottoa työpaikoilla. Siitäkin huolimatta, että koronapassiasiaan liittyy haastavia perusoikeuskysymyksiä, Akava katsoi, että yhteiskunnan sulkeminen, hoitojonojen pitkittyminen ja terveydenhuollon kuormituksen kasvu ovat sellaisia yhteiskunnallisia riskejä, joiden perusteella voidaan edellyttää jokaiselta vastuunkantoa, jotta pandemia saataisiin Suomessa päättymään. Tämän vuoksi Akava päätyi ottamaan myönteisen kannan koronapassin käyttöön työpaikoilla.

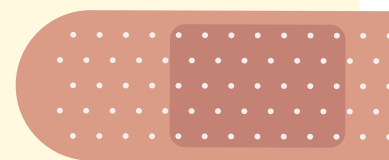
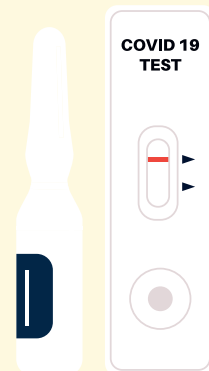
Myös AKI-liittojen hallitus käsitteli koronapassiasiaa marraskuussa ja päätyi Akavan tapaan kannattamaan koronapassin käytön laajentamista. Hallitus katsoi, että rokotteen ottaminen on yhteistä vastuunkantoa niiden puolesta, jotka ovat iäkkäitä tai joilla on jokin perussairaus ja jotka siten ovat kaikista altteimpia vakavalle koronataudille. Työpaikoilla on huolehdittava työturvallisuudesta niin, ettei työntekijöiden ja heidän tapaa-

miensa muiden ihmisten terveys vaarannu. Tällaista terveystodistuksen esittämistä on mahdollista puoltaa määräaikaisena toimenpiteenä tilanteessa, jossa pandemia aiheuttaa vielä merkittävän riskin ihmisten terveydelle ja terveydenhuollon kestävyydelle.

AKI-liitot ja Akava seuraavat tarkasti koronapassia koskevaa lainvalmistelua ja tiedottavat jäseniään heti, kun asiasta on saatavilla uutta tietoa. ✕



**Koronapassin
käyttöönotto
työpaikoilla olisi
merkittävä muutos
työnantajan
ja työntekijän
väliseen
yksityisyyden
suojaan.**





MERJA LAAKSAMO
PÄÄTOIMITTAJA

Eläimellistä menoa

Eläinten oikeudet herättävät suuria tunteita. Eläin on aikojen alusta ollut ihmiselle sekä ystävä että hyödyn lähde. Tehotuotannon voimistuessa eläimet ja eläinten oikeudet ovat saaneet yhä laajempia joukkoja puolestapuhujikseen. Minkälainen on oikea suhde eläimiin? Missä määrin ihmisellä on oikeus käyttää eläimiä hyödykseen? Näihin kysymyksiin etsimme vastausta tässä lehdessä.

Kari Kuula herätti vauhdikasta keskustelua taannoisella esiintulollaan. Nyt hän pohtii tehotuotannon oikeutusta teologisista lähtökohdista käsin. Hän kertoo havahtumisestaan eläinmyötätuntoon ja pohtii, millä tavoin kristityt voisivat pienin askelin herätä eläinkysymykselle hyökkäämättä kuitenkaan niitä vastaan, joiden elinkeino liittyy eläintuotantoon.

Eri uskontoperinteiden eläinsuhteista kirjoittaa Heikki Pesonen. Uskonto määrittää ihmisen ja eläimen suhdetta ja ohjaa myös eläimiin kohdistuvaa toimintaa. Uskonto on vaikuttanut myös siihen, miten eläimiä on käytetty rituaaleissa tai uhreissa, tai minkälaisia ruokavalintoja ihmiset tekevät.

Limppu Witick kannustaa artikkelissaan puhumaan uudella tavalla eläimistä. Hän toteaa, että aiemmin kirkon piirissä on harvoin puhuttu eläimistä muuten kuin pintapuolisesti, mutta asiaan on hitaasti tulossa muutos. Monien edesmenneiden teologien ja pyhimysten eläimiä koskevia ajatuksia ja rukouksia nostetaan esiin ja herätellään uudenlaista keskustelua kristittyjen moraalisisista velvollisuuksista eläimiä kohtaan.

Mailman tunnetuimpia eläintarinoita on pyhän Fransiskuksen kohtaaminen Gubbion suden kanssa. Liisa Kaski tuo artikkelissaan esille, miten susi on ollut Suomessakin monien myyttien ja pelkojen keskushahmo. Suden ja ihmisen kytkös tulee esille kansanperinteessä, samoin suden kytkös suohon ja metsään, villiin luontoon kodin ja inhimillisen tuolla puolen.

Mari Valjakkala työskentelee saamelaispapina poronhoitoalueella saamenmaalla. Hän kuvaa havaintojaan vuodenaikojen vaihtelusta sekä siitä, miten eläinten ja luonnon kierto kulkua näkyvät hänen työssään ja seurakuntalaisten arjessa.

Pyysimme akilaisia lähettämään kuvia itsestään ja lemmikeistään toimitukseen kuvakollaasia varten. Kiitoksin toteamme, että saimme hyvän kattauksen lemmikkejä eläinnumeroomme.

Lehdestä löytyy myös kirkkomusiikin parissa pitkän elämäntyön tehneen Jorma Hannikaisen haastattelu. Hannikainen jäi äskettäin eläkkeelle, mutta työ jatkuu uusin painotuksin. Nykymusiikin ihmeellisyyksistä kirjoittaa Henri Järvinen, joka on haastatellut aiheesta kirjan kirjoittanut Osmo Tapio Räihälää. Anna Pulli-Huomo kirjoittaa toimitusten musiikeista tällä vuosikymmenellä. Keskustelu siitä, mitä kirkossa sopii soittaa, jatkuu edelleen.

Lämpimät onnittelut Vuoden papille, oppilaitospastori Milla Voudinlehdolle! Ja kaikille lukijoille antoisia hetkiä lehden parissa, virkistävää joulun aikaa ja hyvää uutta vuotta! ✕

AKIn koulutuksia vuonna 2022

Työnhakuvalmennus 27.1.2022
Akavatalolla Pasilassa

AKIN TYÖHAKUVALMENNUSSESSA keskitytään työhaun ytimeen, kuten oman osaamisen tunnistamiseen ja sanoittamiseen. Käymme läpi rekrytointiprosessia niin työnantajan kuin työnhakijan näkökulmasta. Mitä työnantaja etsii ja miten tähän etsintään vastataan? Työhaun dokumentit, työhaastattelu, työnhakijan oikeusturva ja valitusmahdollisuudet sisältyvät kokonaisuuteen. Sosiaalisen median mahdollisuudet ja potentiaaliset uhat ovat myös listalla. Lisätietoa ja ilmoittautumislinkki AKIn tapahtumakalenterissa.



Tiimityötaidot asiantuntijatyössä
24.3.2022 Akavatalolla

AKIN LÄHIJOHTAJAKOULUTUS järjestetään Akavatalolla Helsingin Pasilassa 24.3.2022 klo 10–16 yhteistyössä TJS-opintokeskuksen kanssa. Päivän aikana käsitellään perusasioita tiimien kehitysvaiheista, luottamuksen ja pelisääntöjen merkityksestä, ryhmädynamiikasta, vallasta ja vastuusta tiimissä sekä tiimin motivoinnista. Lisäksi ajankohtaisasioita. Lisätietoa ja ilmoittautumislinkki AKIn tapahtumakalenterissa.



Papiston päivät Seinäjoen
Framilla 12.–13.10.2022

PÄIVIEN TEEMANA ON TOIVO. Teeman alla käsitellään papin identiteettiä, työnkuvan muuttumiseen ja ympäristöön liittyviä aiheita.

Ohjelmassa on mm. paneelikeskustelu toivon näkökulmasta sekä yli 10 kanavaa eri teemoista. Iltaa vietetään Rytmikorjaamolla yhteisen aterian, kollegoiden kohtaamisen ja musiikin merkeissä.

Papiston päivien hinta on liiton jäsenille ilman majoitusta 260 euroa ja ei-jäsenille 300 euroa. Hotelliyön keskimääräinen hinta Seinäjoella yhden hengen huoneessa on 145 euroa. Eläkeläisjäsenille ja opiskelijoille alennus hinnasta.

Ilmoittautuminen päville alkaa keväällä 2022.

Onko työpaikkasi vaihtunut
tai oletko jäänyt esim.
virkavapaalle tai eläkkeelle?

**Muista ilmoittaa
liittoon muuttuneet
tietosi**

PÄIVITÄT MUUTTUNEET TIETOSI helpoiten liiton kotisivuilla osoitteessa www.akiliitot.fi -> Jäsenille -> Jäsentietojen muutos. Voit ilmoittaa tietosi myös sähköpostitse toimisto@akiliitot.fi tai puhelimitse 09 4270 1500. Liitto tarvitsee jäsenistään ajantasaiset tiedot hoitaakseen edunvalvontaa ja muuta toimintaansa tehokkaasti.

Työpaikan vaihtuessa täytä valtakirjalomake ja anna se työpaikkasi palkanmaksajalle. Voit tulostaa valtakirjan kotisivuilta tai pyytää sen liiton toimistosta.

Muistathan ilmoittaa liittoon aina, kun tiedosisi tapahtuu muutoksia!

Vuoden pappi Milla Voudinlehto kantaa huolta opiskelijoiden hyvinvoinnista



LIARI HUHTASALO

Pappisliiton hallitus on valinnut Vuoden papiksi 2021 Rauman seurakunnan oppilaitospastori Milla Voudinlehdon. Valinta julkistettiin liiton syysvaltuuston iltajuhlissa.

VALINNAN PERUSTELUISSA TO-DETAAN, että Milla Voudinlehto tekee työtään opiskelijoiden parissa luovasti ja innovatiivisesti sekä omaa ammattitaitoaan jatkuvasti kehittäen. Koronapandemian aikana hän on ollut aktiivisesti läsnä eri verkkoalustoilla opiskelijoita ja oppilaitosten henkilökuntaa tukien.

Oppilaitostyö tavoittaa Raumalla tuhansia opiskelijoita ja nuoria aikuisia, joita seurakunnan on muuten vaikea saavuttaa. Raumalla ei ole varsinaista opiskelijaseurakuntaa, vaan Voudinlehto on kehittänyt oppilaitostyötä paikallisseurakuntatyön yhteydessä. Oppilaitospastorina Voudinlehdon yhteistyökumppaneita ovat Rauman Lyseon lukio, WinNova, SAMK ja Turun yliopiston Opettajankoulutuslaitoksen Rauman yksikkö sekä Nuorten työpaja.

Ekumeeninen työote on Joensuussa opiskelleelle Voudinlehdolle suuri etu, koska Raumalla on paljon kansainvälisiä ja erilaisista uskonnollisista viitekehyksistä tulevia opiske-

lijoita. Opiskelijoiden matkat kotipaikkakunnilleen voivat olla pitkiä ja sosiaalinen tukiverkosto heikko. Voudinlehto kohtaa opiskelijoita kokonaisvaltaisesti ja kantaa huolta heidän fyysisestä, henkisestä ja hengellisestä hyvinvoinnistaan. Koronapandemian aikana henkisen tuen tarve on lisääntynyt huomattavasti sekä opiskelijoiden että opettajien keskuudessa.

Oman työnsä ohessa Voudinlehto on suorittanut ammatilliset opettajan opinnot parantaakseen valmiuksiaan työskennellä yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Hän on järjestänyt eri alojen opiskelijoiden kanssa tempauksia esimerkiksi Yhteisvastuukeräyksen hyväksi, jolloin WinNovan opiskelijat leikkasivat hiuksia, tekivät käsienhoitoja ja vaihtoivat autonrenkaita. Erään WinNovan kurssin opiskelijoiden projektityö oli seurakunnan olohuoneessa, Franciscus-talossa, käyvien ikäihmisten auttaminen digitaitojen hallinnassa.

Milla Voudinlehto on syntynyt Raumalla vuonna 1981. Hän

on valmistunut teologian maisteriksi Itä-Suomen yliopistosta 2009 ja vihitty papiksi Turussa samana vuonna. Hän on työskennellyt Porin Teljän seurakunnan rippikoulutyöstä vastaavana pastorina ja Raumalla oppilaitospastorina vuodesta 2011.

Vuoden papin harrastuksia ovat ryhmäliikunta ja käsityöt. Vauhdikkaaseen lapsiperhearkeen kuuluvat 6- ja 4-vuotiaat lapset.

OIKAISU ARTIKKELIIN ENDE UND BEGINN ON MONIKERROKSEN KIRKKO-OOPPERA

Cruxissa 3/2021 sivulla s. 56 kerrottiin virheellisesti kirkko-oopperan toisen tilaajan olleen Porin seurakunnat. Toinen tilaaja oli Porin Teljän seurakunta.

Pappisliiton opintomatka 2022:

Tunnustuksen tuntumassa

PAPPISLIITON OPINTOMATKA Saksaan, Itävaltaan, Sveitsiin ja Italiaan järjestetään **21.–28.4.2022**. Tunnustuksen tuntumassa on matka luterilaisen, reformoidun, hussilaisen ja katolisen tunnustuksen juurille. Matkanjohtajina toimivat kirkkohistorian dosentti, pastori **Esko M. Laine** ja apulaistoiminnanjohtaja **Merja Laaksamo**.

Matkan hinta on noin 1700–1800 euroa. Pappisliiton matka-apuraha myönnetään tälle matkalle korotettuna (500 euroa). Matkalle voivat osallistua Pappisliiton jäsenet puolisoineen. Ilmoittautuminen matkalle on käynnissä kotisivuilla ja päättyy **31.12.2022**.

Lue lisää ohjelmasta (akiliitot.fi/Pappisliitto/Toiminta/Koulutus/Opintomatkat) ja ilmoittaudu matkalle mukaan!



Kom med till Köpenhamn!

FINLANDS SVENSKA PRÄSTFÖRBUND firar 100 år av intressebevakning med en studieresa till Köpenhamn **25-27.4.2022**.

Flyg från Helsingfors 25.4 kl. 12.05 och tillbaka med flyg i Helsingfors 27.4 kl. 15.55.

Vi besöker kyrkor och tar en guidad rundtur i staden. Träffar representanter från den Danske Pæsteforening och diskuterar prästernas arbetsvillkor. Firar med festmiddag på Tivoli.

Pris i dubbelrum 470 euro och i enkelrum 645 euro. Max. deltagarantal 30 personer.

Anmälan senast **31.12.2021** till Janette Lagerroos (finlands.sv.praestforbund@gmail.com).

Mera information om resan finns i facebook-gruppen Prästförbundet eller fås av ordförande **Janette Lagerroos**.





Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton valtuuston vaali 2022

PERUSLIITTOJEN VALTUUSTOJEN VAALIEN ehdokasasettelu päättyi lokakuun lopussa.

Liittojen hallitukset hyväksyivät marraskuussa ehdokaslistat niissä vaalipiireissä, joista ehdokkaita oli tullut enemmän kuin oli valtuustopaikkoja sekä sopuvaalin niissä vaalipiireissä, joissa ehdokkaita oli enintään sen verran kuin valtuustopaikkoja.

Joissakin vaalipiireissä ehdokkaita ja varsinkin varajäseniä jäi puuttumaan ja näissä järjestettiin ehdokashaku täydennysvaaliin.

Pappisliiton vaalissa ehdokkaita ilmoitautui kaikista muista vaalipiireistä paitsi maisteri- ja kandidaattijäsenten sekä Åbo Akademin opiskelijoiden vaalipiireistä. Pappisliiton hallitus hyväksyi sopuvaalin Lapuan hiippakunnan ehdokkaiden osalta, samoin Tampereen ja Espoon hiippakunnassa toisen valtuustopaikan osalta sekä Helsingin ja Itä-Suomen yliopiston ehdokkaiden osalta. Tampereen ja Espoon hiippakunnassa järjestetään täydennysvaali toisen valtuustopaikan ja varajäsenten osalta. Samoin Helsingin hiippakunnasta jäi puuttumaan varaehdokkaita, joita etsitään täydennysvaalilla.

Kanttori-urkuriliitossa hyväksyttiin so-

puvaali Turun, Mikkelin, Kuopion, Helsingin ja Espoon hiippakuntien osalta. Näissä järjestetään kuitenkin täydennysvaali varavaltuutetun paikasta. Lapuan hiippakunnassa sekä ammattikorkeakouluopiskelijoiden (Novia ja OAMK) kohdalla järjestetään täydennysvaali varsinaisen valtuutetun ja varavaltuutetun paikoista. Oulun, Tampereen ja Porvoon hiippakuntien sekä Taideyliopiston kohdalla SKULn hallitus vahvisti ehdokaslistat, ja ainakin näiden vaalipiirien osalta käydään sähköinen äänestys tammihelmikuun taitteessa.

Äänestys tapahtuu sähköisesti **24.1.-7.2.2022** välisenä aikana. **Äänestyksestä lähetään tammikuussa sähköpostilla tarkemmat ohjeet ja äänestyslinkki.**

Vaalissa noudatetaan enemmistövaalitapaa. Jokainen äänioikeutettu jäsen saa vaalissa äänestää enintään yhtä monta ehdokasta kuin vaalipiiristä valitaan valtuutettuja. Valituksi tulevat ne, jotka ovat saaneet vaalipiirissä eniten ääniä. Varajäsenet kutsutaan vaalipiiristä siinä järjestyksessä, kuin ääniä on annettu.



JANNE KERÄNEN

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA
janne.keranen@suomenlahetyseura.fi

Lähivuosien suunta

Papin työ on kutsumus. Luultavasti juuri siksi Pappisliiton piirissä on aina keskusteltu liiton identiteetistä: siitä, millaisia palkkaan ja virkasuhteen muihin ehtoihin liittyviä vaatimuksia pappien ammattiyhdistyksellä ylipäänsä voi olla, ja kuinka suuri rooli edunvalvonnalla on liiton toiminnassa.

Liiton jäseninä on aina ollut sekä niitä, jotka toivovat liitolta selkeää ja ärhäkkää edunvalvontaa että niitä, joiden mielestä pappeuteen ei sovi yksittäisen ammattiryhmän etujen vahvistaminen ja siksi pääpaino tulisi olla kollegiaalisuuden ja pappisidentiteetin vahvistamisessa.

Oma tuntumani on, että viime vuosina Pappisliitto on keskittynyt enemmän ammatillisen edunvalvojan rooliinsa. Liiton asialistalla on aika konkreettisiakin työsuhteiden ehtoihin ja työpaikkojen arkeen liittyviä tavoitteita. Osa niistä myös jakaa jäsenten mielipiteitä.

Kysymys identiteetistä on ajankohtainen edelleen. Onhan evankelis-luterilainen kirkko, jonka palveluksessa suurin osa liiton jäsenistä työskentelee, suurten rakenteellisten ja kulttuuristen murrosten keskellä.

Lähivuosina seurakuntatalouksien määrä vähenee ja koko kasvaa tavalla tai toisella. Sukupolvien arvojen erot alkavat näkyä jäsenmäärässä ja verokertymässä. Kasvavalla osalla aikuisväestöä ei ole kirkkoon minkäänlaista yhteyttä. Kulttuuria määrittävän instituution ase-

maan tottuneella kirkolla on vaikeuksia saada sanomansa kuulluksi, kun ihmisten uskonnollisen kokemus kaihtaa auktoriteetteja.

Miten Pappisliiton tulisi näissä muutoksissa asemoida itsensä? Ratkaistavana on useita periaatekysymyksiä. Perustavin näistä koskee liiton identiteettiä: kuinka suuren painon liiton toiminnassa saa papiston ammatillinen edunvalvonta ja missä määrin on jopa omien työehtojen kustannuksella kannettava huolta koko kirkon tulevaisuudesta?

Entä mikä on suhteemme muihin kirkon ammattiryhmiin? Kuinka tiukasti on keskityttävä nimenomaisesti pappien asioiden edistämiseen? Jos haluamme tehdä edunvalvonta-asioissa nykyistä tiiviimpää yhteistyötä muiden ammattiryhmien liittojen kanssa, meidän on ehkä jätettävä joitakin omia tavoitteitamme taka-alalle.

Itse ajattelen, että ensimmäisessä asiassa on löydettävä tasapaino. Pappeuteen kuuluu kirkon palveleminen, mutta pappien työmarkkina-
asemasta ei huolehdi kukaan muu kuin papit itse. Toisessa kysymyksessä ajattelen, että yhteistyötä olisi hyvä lisätä. Seurakunnat ovat ainakin toistaiseksi moniammatillisia työyhteisöjä, eikä työelämää voi kehittää huomioimatta kaikkien hyvinvointia.

Näistä ja muista periaatekysymyksistä päättää Pappisliitossa valtuusto. Uudet valtuutetut valitaan tammikuussa. Käytä siis ääntäsi, ja pidä yhteyttä hiippakuntasi valtuutettuihin. ✕

Pappien
työmarkkina-
asemasta ei
huolehdi kukaan
muu kuin papit itse.

Adventin ja joulun etymologioita

ADVENTTI ON PERÄISIN latinankielisestä ilmauksesta Herran saapuminen, *Adventus Domini* (*advenire* = saapua). Adventti on sanamuodoltaan niin epäsuomalainen, että se on alkanut monella suunnalla elää ihan omaa elämäänsä: "Verettiin päin alventtii (= naamaa) niät evankeljumit kalisi" (Nakkila).

Sama kohtalo on ollut adventista tutulla riemuhuudolla: kun käy rankalla lenkillä, jalat saattavat alkaa huutaa **hoosiannaa**. Kovin kaukana tässä ei olla sanan heprealaisesta alkuperästä *hoshi* 'ah-nna: vapauta meidät! Merkitys tuntuu kummalliselta, hoosiannahymniähän lauletaan suorastaan ylenpalttisen riemukkaasti! Todennäköisesti evankeliumissa mainitut kansanjoukotkaan eivät ihan tarkoittaneet, mitä huusivat. Sana oli vuosisatojen aikana muuntautunut riemuhuudoksi, jolla tervehdittiin hallitsijaa.

Kristikunnassa sana on erityisen syvämerkitseellinen: myös **Jeesus**-nimen sisältä löytyy sama vapauttamista merkitsevä verbi.

Maria-nimen todennäköisin, heprealais-ara-mealainen merkitys on erikoinen: kapinallinen, kitkerä. Helpompia olisi sulattaa selitys, jonka mukaan nimi polveutuu muinaisegyptiläisestä sanasta *Mery*, rakastettu. **Joosef** taas tulee hepreankielisestä sanasta *jasaf*, joka merkitsee 'Jumala lisää' tai 'Jumala antaa lisää (lapsia)'.

Sana **joulu** on kulkeutunut suomeen kaksikin kertaa. Ennen kristillistä joulua sama sana oli rantautunut Pohjanlahden yli muodossa **juhla**. Ruotsissa sama sana elää muodossa *jul*, vanhassa englannissa *Yule*. Syvimmälle sanaa kaivaneiden lapion kärki on osunut muinaisindoeurooppalaiseen sanajuureen **yeke* = pila, leikki. Ehkä esi-isämme olivat juhlinnassaan iloluontoisempia kuin luulemmekaan!

Monen muun kielen joulua merkitsevä sana viittaa suoraan Kristuksen syntymään. Italian **Natale** ja ranskan **Noël** juontuvat latinan sanasta *natalis* = syntymä. Samaa tarkoittaa myös venäjän **rozhdestvo**. Englannissa katse suuntautuu joulun jumalanpalvelukseen,

Kristus-messuun (*Christ's mass* => **Christmas**). Saksan **Weihnachten**, Pyhä yö herättelee jo nimensä kautta hiljentymään joulun sanomaan. Sanajuuri ei ole suomalaisillekaan vieras, *vihkiä* on samaa perua kuin *weißen*. Universaalisimpia joulun nimityksiä lienee romanian **craciun**, jonka takaa arvellaan löytyvän latinan *creatiō*, luominen.

Hyppäys kirkollisesta maalliseen jouluun on joskus lyhyt. Joulun parrakas lahjantuoja kantaa monessa kielessä 300-luvulla eläneen Myran kiltin Nikolaos-piispan nimeä. Amerikkalaisilla on **Santa Claus**, hollantilaisilla **Sinterklaas**, tsekkiläisillä **Svatý Mikuláš** jne. Neutraalimpia joulu-ukkoja ovat mm. Englannin **Father Christmas**, saksalaisten **Weihnachtsmann** ja ranskalaisten **Père Noël**. Ruotsalaisten **jultomte** on oikestaan ylikasvanut kotitonttu: *tomte* tarkoittaa tonttia, *tomtegubbe* sananmukaisesti tonttiukkoa.

Suomalaiset ovat taas kerran joukon oudoimpia: meillä joulun maallinen keskushahmo on sarvipäinen pukki; sama otus, joka on kristillisessä taiteessa lainannut piirteitään itse paholaiselle! **Joulupukki** ei ole ainut kippurasarven ilmiintymä: kielessämme elävät myös mm. nuuttipukki, kekripukki, sahapukki ja syntipukki. Itse kerjäsinkin Pohjanmaan Haapajärvellä joulupäivänä naapureista karkkia ja jouluherkkuja kerjuupukkina. Aiemmin pelottava ja viinaan menevä joulupukki on parantanut tapansa ja muuttanut asuaan, mutta nimi on säilynyt. Vuonna 1927 radion Markus-setä paljasti, että pukkeja onkin vain yksi, ja hän asuu Korvatunturilla.

Joulutervehdyksissä kansainvälinen suuntaus on ilmeisesti maallistumaan päin. Englannissa *Merry Christmas* on väistymässä ilmausten *Season's Greetings* ja *Happy Holidays* tieltä. Rangaistuksen uhallakin toivotan silti: Siunattua Vapahtajamme syntymäjuhlaa!

Ismo Savimäki

Kanttori, Hämeenlinna-Vanajan seurakunta



LAURA LEIPAKKA

SUOMEN TEOLOGILIITON PUHEENJOHTAJA

laura.leipakka@evl.fi

Ihmissuhdetaidot työelämän keskiössä

Ihmissuhdetaidot ovat nykyisen työelämämme käyntikortti. Harva meistä nimittäin tekee työtään täysin yksin vailla muita ihmisiä. Ihmissuhdetaidot ovat ennen kaikkea viestintää. Kenelle, miten ja millä tavalla viestimme on ensiarvoisen tärkeää, jotta työn kannalta toivottuja toimenpiteitä tai ratkaisuja voidaan tehdä.

Vaikuttava ja vakuuttava kommunikointi, kyky mukauttaa sanomaansa sekä tapaansa toimia on usein työtehtävissä onnistumisen takana. Teologien koulutuspääoma nousee tällöin arvoon arvaamattomaan, sillä teologian opinnot antavat oivallisia valmiuksia erilaisten ihmisten kohtaamiseen ja heidän kanssaan työskentelyyn.

Omalla työurallani teologian opintojeni tärkein anti on ollut, ja on edelleen kyky keskustella sekä toimia erilaisten ihmisten kanssa. Perustelin kerran erälle tutulleni, että ilman uskontojen tuntemusta ei voi ymmärtää maailmaa, kulttuuria eikä ihmisiä. Seison edelleen väitteeni takana. Teologian maisteri on, paradoksaalista kyllä, ennen kaikkea ihmisten asiantuntija, vaikka koulutuksemme pyöri jumaluusopin ympärillä.

Jotta voi puhua jumaluudesta, hengellisyydestä ja uskosta, on niistä ensin opittava ja opeltava keskustelemaan herkällä korvalla, kieli keskellä suuta sekä toisen ihmisen ajatuksia, kulttuuria ja kontekstia ymmärtäen. Näissä ti-

lanteissa ihmissuhdetaidot hioutuvat ja kyky kohdata eri tavoin ajattelevia ja toimivia ihmisiä kehittyy.

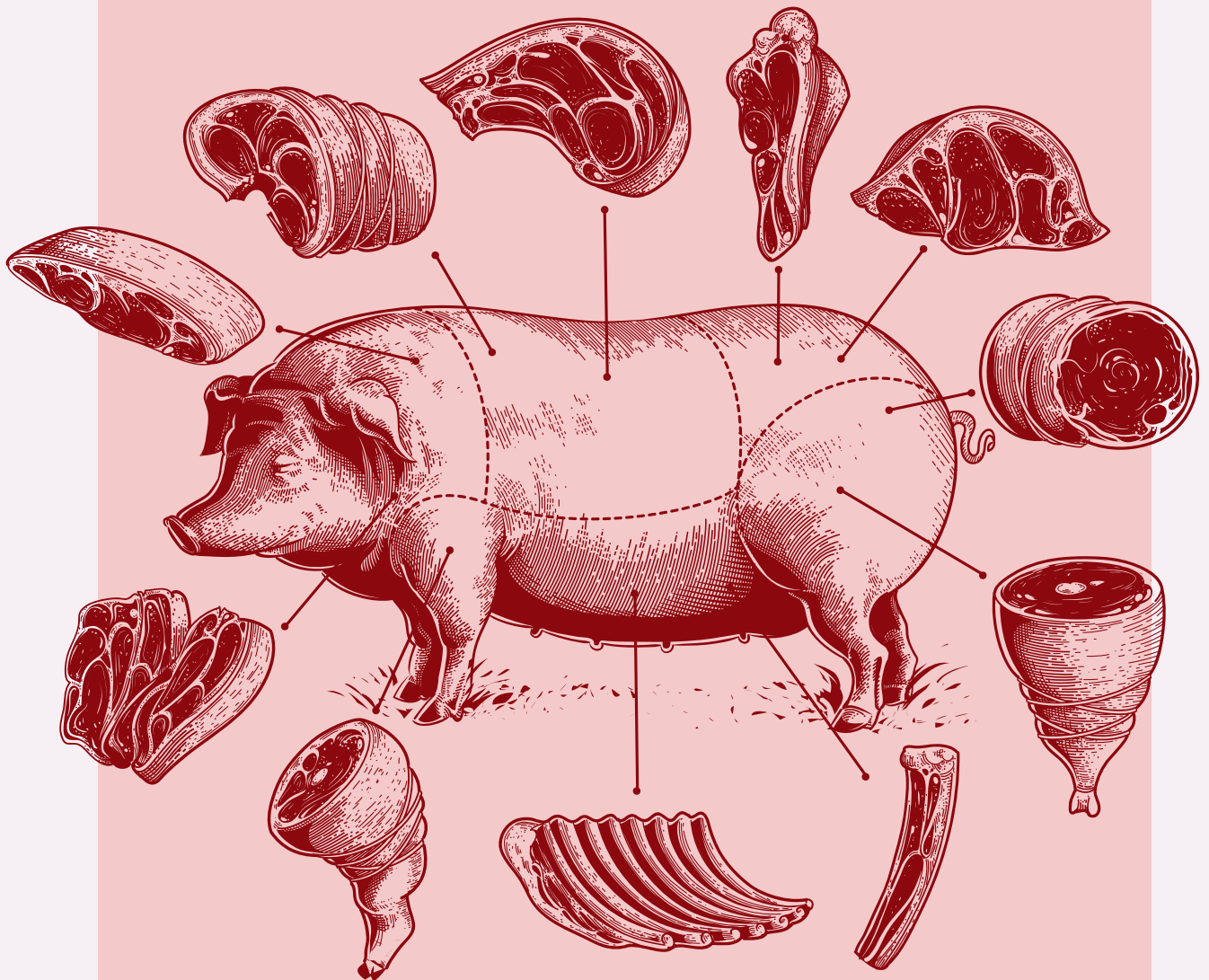
Meidät teologit opetetaan analysoimaan erilaisia näkemyksiä ja tarkastelemaan niitä objektiivisesti. Tämä taito on työelämässä todella hyödyllinen. Teologikoulutus ei tähtää ratkaisukeskeisyyteen vaan siihen, että osaa laaja-alaisesti käsitellä erilaisia ajatuksia, ilmiöitä ja näkemyksiä. Tällaisesta osaamisesta ja asenteesta on suuri apu työelämän pyörteissä. Kyky katsoa asioita monelta kantilta sekä taito

toimia erilaisten ihmisten kanssa sujuvoittaa työn tekemistä ja päätöksentekoa. Sanoina ja asenteella on väliä, jos työlleen haluaa tuloksia.

Nykyisessä työelämässä ihmissuhdetaidoilla on valtava iso rooli. Koneet korvaavat monia työsuorituksia, mutta ihmisten kanssa vietettyä aikaa ei käy koneellistaminen. Sanallisen ja sanattoman viestinnän sekä tunnetilojen tulkitseminen on kuitenkin kovin inhimillistä puuhua. Virheiltä ei aina välttyä, mutta tunteita ei voi työelämässä täysin sivuuttaa. Päinvastoin työhyvinvointi, tunnepuhe ja ns. pehmeät arvot ovat viime aikoina korostuneet.

Koska ihmissuhdetaitoja tarvitaan kaikkialla, teologeja tarvitaan kaikkialla. Älä siis myy omaa osaamistasi halvalla, vaan tiedosta arvosi. Työelämä tarvitsee teologeja. ✕

Teologian opinnot antavat valmiuksia erilaisten ihmisten kanssa työskentelyyn.



Kristillistä myötätuntoa niitä kohtaan, jotka eivät osaa puhua

Eläinten tehotuotannon voi kyseenalaistaa myös teologisista lähtökohdista käsin. Kristillinen myötätunto, ihmisen jumalakuvaisuus ja luomisusko haastaa suureen muutokseen. Lihasta pidättäytyminen voi olla myös osa hengellistä kilvoittelua.



KARI KUULA

TT, SEURAKUNTAPASTORI, KAUNIAISTEN SUOMALAINEN SEURAKUNTA

Teologiset oivallukset syntyvät joskus yllättäen. Palikat pyörivät pöydällä pitkään, mutta niitä ei osaa yhdistää toisiinsa. Sitten jonakin sunnuntaiaamuna niitä siirtelee uudella tavalla ja syntyy mullistava oivallus. Näin tämä meneekin! Asia on selvä! Miten en tajunnut sitä aikaisemmin?

Minulle tapahtui näin muutama vuosi sitten. Tiesin kyllä seuraavat teologiset ideat. Ihmisen jumalakuvaisuus tarkoittaa kutsua olla Jumalan merkinä luomakunnassa. Ihminen ei ole universumin keskus, vaan kaikki elämä on arvokasta Ju-

malalle ja eläville olennoille itselleen – elämä on itseisarvo.

Ymmärsin idean Jumalan myötätunnosta. Ristillään Kristus osallistuu kaikkeen luomakunnan kärsimykseen, joten tekemämme paha kohdistuu myös häneen. Niinpä meidän on toimittava kaikkea pahaa ja kärsimystä vastaan. Kristinuskon kutsuu luopumaan omastaan muiden hyväksi, vaikka se tekisi joskus kipeääkin.

Nämä ovat tuttuja pointteja kaikille kristityille.

Ja kaiken päälle luulin itseäni ympäristövastuulliseksi ihmiseksi. En lennä ja ajan pyörällä. Kunnan

humanistin tavoin elän ja annan muiden elää.

Sitten erään kerran oivalsin, että meillä on myötätuntovelvollisuuksia myös eläimiä kohtaan. Ei vain kotikoiria vaan kaikkia mielellisiä, tuntoisia olentoja kohtaan.

Mutta voi, valtaosa planeettamme kanaa suuremmasta eläinkunnasta on häkeissä ja aitauksissa elävää karjaa, ei luonnon vapaita eläimiä, joita näemme luontodokumenteissa. Ne eivät elä itselleen, vaan vain ihmisten hyötykäyttöä varten. Ne jalostetaan, monistetaan ja kasvatetaan nopeasti lihoiksi tai niistä otetaan maitoa ja munia, niin

kauan kuin ne jaksavat tuottaa niitä riittävästi.

Kestämätön tilanne

Moderni eläintutkimus osoittaa kiistatta, että karjaeläimet - kanat, siat ja naudat - ovat yhtä tuntoisia kuin lemmikkeinä pidetyt koirat. Ne kärsivät tehotuotannon olosuhteissa, koska niiden lajityypilliset tarpeet toteutuvat vain osittain. Toki kärsimyksellä on asteita, tuotantoeläimiä voidaan kohdella paremminkin. Silti suuri kuva on ankea.

Jo sekulaari etiikka tunnistaa asetelman ongelmallisuuden. Aiinoa oikeutus eläinten tehotuotannolle on vahvemman oikeus: koska ihminen kykenee siihen, hän voi sen tehdä.

Nyt oivalsin, että tilanne on kestämätöntä myös kristillisen luomisteologian ja Kristuksen rististä seuraavan myötätuntoajattelun näkökulmasta. Jumala ei kutsu meitä tällaiseen elävien olentojen hyödyntämiseen. Kaikenlaista elämää kun tulee kunnioittaa. Eläimillä on itseisarvo, oikeus elämään. Ne luotiin olemaan onnellisia ja elämään lajityypillistä elämää.

Niinpä meidän tulisi kristittyinä katsoa uudestaan, mitä arkemme aiheuttaa eläimille. Toivoisin siis seuraavaa.

Kilvoittelu pahaa vastaan

Vähemmän lihaa. Kilvoittelu alkaa omalta lautaselta. Meitä kutsutaan luopumaan omasta nautinnosta toisten hyväksi.

Itse Kristus kutsuu meitä siihen. Hän tuntee myös sen luomakunnan huokauksen, joka nousee porsitshäkeistä, lehmien parsinavetoista, broilerikasvattamoista ja ahtaista kala-altaista. Ilolla voikin tervehtiä sitä, että yhä useammin kirkkolounailla tarjotaan kasvisruokaa. Ympäristökin siitä kiittää.

Lihasta luopumisesta pitäisi siis tulla yksi hengellisen kasvun muoto. Niinkin kristitty edistää rauhaa ja hyvinvointia planeetallemme.

Silti ei ole viisasta vetää viisaria kaakkoon. Ehdoton ei eläintuotteita -linja vaatii liikaa ja liian nopeasti. Riittää, että ihmiset heräävät asialle ja etenevät omaan tahtiin.

Jo yksi kasvisruokapäivä viikossa parantaa maailmaa. Havahtuminen eläinmyötätuntoon ei nimittäin jätä

rauhaan. Yhden myötätuntopäivän jälkeen haluaa pitää toisenkin. Me kun tahdomme olla hyviä ihmisiä. Emme ongelma, vaan ratkaisu.

Samalla on hyvä myöntää, että emme koskaan pääse täysin eroon eläinten hyötykäytöstä. Esimerkiksi lääketieteellisten eläinkokeiden hyöty on joskus niin suurta, että ne ovat hyväksyttävissä. Lihan syöjä kasvatuttaa häkeissä yhä uusia broilereita, kun taas kerran kehitettyä lääketettä ei tarvitse testata eläimillä uudestaan.

Jotkut eläimet joutuvat siis väistämättä uhraamaan kaikkensa ihmisten hyväksi. Emme voi kokonaan lopettaa sitä, mutta ruokavaliolla voimme vaikuttaa asian mittasuhteisiin.

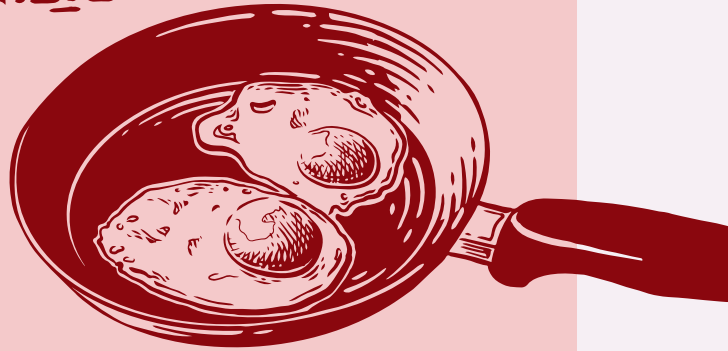
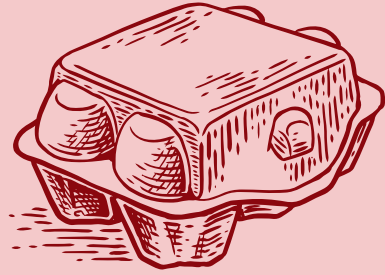
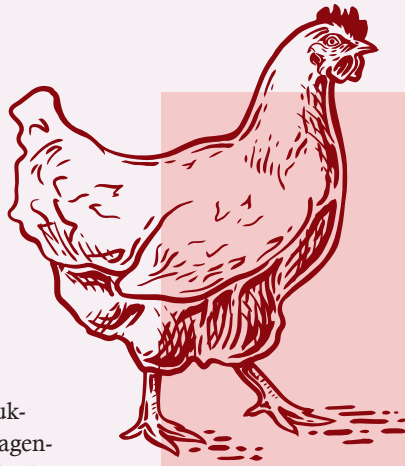
Tutkitaan ja puhutaan

Toivoisin kristittyjen heräävän eläinkysymykselle. Siitä pitäisi puhua saarnoissa ja seminaareissa. Aiheen oppinut ja eläinteollisuuden käytäntöihin perehtynyt teologinen ja eettinen analyysi osoittaa vain yhteen suuntaan. Ajattelumme ja käytäntömme täytyy muuttua.

Meillä nimittäin on suuri sokea piste tällä alueella. Hellimme lemmikkikoira sydämellisellä rakkaudella, mutta emme tule ajatelleeksi yhtä tuntoisille karjaeläimille aiheuttamaamme kärsimystä. Jopa niin viaton harrastus kuin virvelöinti osoittautuu sydämettömäksi viihdeksi, kun sitä pohtii tarkemmin.

Silti myötätunto eläimiä kohtaan ei ole kirkon pääasia – se on Juma-

Meidän tulisi kristittyinä katsoa uudestaan, mitä arkemme aiheuttaa eläimille.



lan rakkaus Jeesuksessa Kristuksessa. Eikä se ole minunkaan agendani ykkösenä. Silti sen pitäisi olla yksi osa evankeliumin tuomaa vapautusta ja vastuuta.

Aihe on tosin herkkäviritteinen ja vaikea. Monien elinkeino kytkeytyy eläinten tehotuotantoon. Tuottajat kamppailevat jo nyt taloudellisten ja tuotannon tapoja koskevien vaatimusten paineissa, joten eläinten oikeuksien esillä pitäminen koetaan helposti hyökkäyksenä heitä vastaan.

Niinpä aiheesta on puhuttava heidän näkökulmastaan armollisesti. Viimekädessä tuottajat eivät ole vastuussa eläinten kohtelusta, vaan koko kulttuurinen ja poliittinen järjestelmämme.

Siksi kirkon äänen tulisi kohdistua tuottajien sijaan kuluttajiin ja poliittisiin toimijoihin. Kuluttaja sanoo painavan sanan valinnoillaan ja maksuhalukkuudellaan, mutta vielä suurempi merkitys on koko järjestelmää ohjaavilla poliittisilla päätöksillä.

Minkälaisia tukia eläintuotannolle jaetaan? Miten liharuoka hinnoitellaan? Miten eläinten hyvinvointiin panostavia yrittäjiä tuetaan? Miten koko järjestelmää autetaan hitaassa siirtymisessä eläintuotannosta kasvisruoan tuotantoon? Sen kuitenkin kuuluu olla pitkän linjan tavoite.

Maatalouspitäjän pappi on toki vaikealla paikalla, piispoista puhumattakaan. Ihmisiä ei haluta suuttuttaa eikä kirkon nauttimaan luotta-

musta nakertaa. Silti tajutaan, että heikompa puolustavan kirkon tulisi asettua myös tuotantoeläinten puolelle. Yksi suurimpia väkivallan muotoja planeetallamme on se, miten meidän ruokatottumuksemme kohtelevat eläimiä.

Hyvään suuntaan

Puhe lihan ongelmallisuudesta herättää ymmärrettävästi vastarintaa. Joskus kyse on puhtaasta tietämättömyydestä, mutta vielä useammin oman omantunnon kolkutuksesta. Lihansyöjä tajuaa itekin asian, mutta torjuu syyllisyyttä ampumalla viestintuoja. Siksi aiheesta on puhuttava tahdikkaasti ja lempeästi.

Emme koskaan pääse täysin eroon eläinten hyötykäytöstä.

Eläinkäytöksestä syttynyt kristitty taas saattaa kokea tekopyhyyttä. Miksi minä näkisin tämän selvemmin kuin muut? Millä oikeudella syyllistän muita, kun en itsenkään kykene aina elämään kuten opetan? Tämäkin problematiikka on hyvä tiedostaa.

Olemme kuitenkin matkalla hyvään suuntaan. Veikkaan, että kristittyjen suuren enemmistön intuitio sanoo, että nykyisessä eläinten hyötykäytössä jokin tökkii myös teologisesta näkökulmasta. Paliikat ajattelun muutokseen ovat pöydällä. Eikä tarvita kuin pieni sysäys, niin ne menevät uuteen järjestykseen. ✕

Paimenena paimenten joukossa

Eläimet ovat luonnollinen osa elämää saamenmaalla. Poronhoitoalueella asustellessa ja kauniin pohjoisen luonnon ympäröimänä on luontevaa, että saamenmaan kahdeksan vuodenaikaa ja eläimiin liittyvä vuodenvaihtelu näkyvät ihmisten arjessa ja pyhässä. Vuodet eivät ole veljiä keskenään, joten tarkkaa aikataulua vuodenaikojen vaihteluun ja niiden mukana elämiseen ei ole. Toisinaan talvi on pidempi, toisinaan kevät tulee jo varhain. Ihmisen tehtävä on sopeutua ja elää matkassa luonnon ja eläinten ehdoilla. Tässä kirjoituksessa kuvaan havaintojani vuodenaikojen vaihtelusta sekä siitä, miten eläinten ja luonnon kiertokulku näkyvät työssäni ja seurakuntalaistemme arjessa.

MARI VALJAKKA

SAAMELAISPAPPI,
POHJOIS-LAPIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Kesäisin kalastellaan, ja vaikka tänä vuonna Tenojoella ei lohta saanutkaan pyytää, kuluvat lohikannat ja erityisesti kyttyrälohien määrän lisääntyminen monen seurakuntalaisen puheissa mukana pitkään kesää. Kesällä paimenen työtä tekevät muutkin kuin papit ja poromiehet, kun räkkä alkaa. Räkkäaikana verta imeviä





hyönteisiä on liikkeellä runsaasti, ja vaikka ne ihmistä kiusaavatkin, ovat ne linnuille tärkeää ravintoa. Hyönteiset myös kokoavat poroja poromiehen apuna tokkiin ja paimentavat ne ylös tunturiin tuulisemmille paikoille. Yöttömän yön alkaessa ja porojen siirtyessä korkeammalle, alkavat myös vasan merkinnät. Tämä on aika, joka täytyy ottaa huomioon, kun mietitään milloin kesän rippileirit ja konfirmaatiot olisi hyvä järjestää. Kesätyöt alkavatkin monilla nuorilla alkukesästä oman perheen poroelon luota merkuilla.

Porohommat eivät totisesti ole vain perheen miesten työtä, vaan mukaan lähtevät kaikki kynnelle kykenevät vauvasta vaariin. Vasanmerkkuissa ei välttämättä pystytä päivittämään sosiaalista mediaa kiireen ja heikkojen matkapuhelinverkkojen vuoksi, mutta sosiaalista elämää päivitetään pitkän talven jälkeen senkin edestä.

Syyskesä

Syyskesä on parasta marjastusaikaa, ja hilla-aika näkyikin meillä suosituimpana kesäloma-aikana.

Kun lähdän hillajängälle tai mustikkaan, mukaan lähtevät shetlanninlammaskoirani Mosku ja Sarmi. Mikäs sen mukavampi tapa vietää lomaa, kun koirien kanssa jängällä kyykkien ja välillä tulilla istuskellen. Syksy on myös sienestäjille ja poroille kulta-aikaa. Hyvä sienivuosi enteileekin poronhoidolle suotuisaa vuotta.

Syksy

Syksyisin moni seurakuntalainen odottaa metsästyskauden alkamista innolla, ja niissä kodeissa, joissa metsästetään, ei lasten ristiäisiä vietetä silloin, kun karhun-, hirven- tai linnunpyynti alkaa. Silloin painutaan koiran kanssa metsään, aina kun vain työt antavat myöten. Metsä on monelle kirkko ja ruskan keskellä siellä kulkeminen tärkeä henkireikä. Luontoon lähtiessä arjen kiireet katoavat olkapäiltä viimeistään silloin, kun auto katoaa näkyvistä. Poroille syksy on ryki-

**Ihmisen tehtävä on sopeutua
ja elää matkassa luonnon ja
eläinten ehdoilla.**

Saamenmaan kahdeksan vuodenaikaa ja eläimiin liittyvä vuodenkierto näkyvät ihmisten arjessa ja pyhässä.

määaikaa, eli silloin perheenperustusaikaa ja tunteet vastakkaista su-
kupuolta kohtaan roihahtavat niillä
kuumimmilleen.

Syystalvi

Syystalvella kaamosta kohti kul-
kiessa toimitusten ja kauneimpien
joululaulujen aikatauluja rakenne-
taan myös poronhoidon ehdoilla.
Tilaisuudet ja paikat määräytyvät
sen mukaan, missä poroerotukset
ovat vasta alkamassa ja missä ne
taas ovat jo ohi. Myös alkutalven
kokouksissa osallistujamäärät saat-
tavat heittää kärrynpyörää hyvinkin
lyhyellä varoitusajalla. Kun poro-
erotukset alkavat, niin silloin men-
nään erotusaidalle eikä istuta Tea-
misissa kokoustamassa.

Sydäntalvi

Sydäntalvi on luonnossa ja poron-
hoidossa rauhallisempaa aikaa,
mutta vastavuoroisesti kaamoksen
ympäri vuorokautinen hämäryys luo
jännitystä eläinten kanssa kohtaami-
miseen erityisesti maanteilla. Pit-
kien etäisyyksien ja vähäisen julki-
sen liikenteen vuoksi autoilua tulee
papin työssä paljon. Saamenmaalla
kulkiessa silmä harjaantuu tark-
kailemaan tienpientareita porojen,
hirvien ja riekkojen varalta. Täällä
asuessani olen myös mieluummin
satsannut hyviin lisävaloihin kuin
vaikkapa merkkikäsilaukkuun. Va-
rautumisesta huolimatta aina välillä

tilanteet pääsevät yllättämään. Olen
joskus joutunut tekemään porojen
kanssa liian läheistä tuttavuutta työ-
matkallani, mutta toistaiseksi minä
ja porot olemme selvinneet säikäh-
dyksellä. Nämä tilanteet antavat
hyvän muistutuksen siitä, että työ-
matkoille on hyvä varata autoon
mukaan muutakin kuin virsikirja ja
valonsäde. Sitä kun ei ikinä tiedä,
mihin tilanteisiin tien päällä jou-
tuu ja kuinka pitkään ja kuinka ko-
vassa pakkasessa apua joutuu odot-
telemaan.

Kevättalvi

Kevättalvi on aikaa, jolloin silmät
suljetaan ja kasvot kohotetaan ylös-
päin, aina kun aurinko pilkahtaa.
Lähdinpä sitten juomuksille tai pil-
kille nauttimaan kevätkeleistä, seu-
raavat karvakaverit Mosku ja Sarmi
aina matkassa. Keväällä saapuvat
myös joutsenet ja luonnossa eletään
jännittävää mutta herkkää odotta-
misen aikaa. Metsässä kantohan-
gilla hiihdellessä on syytä muistaa
pitää ihmisen paras ystävä visusti
kiinni hihnassa, ettei vahingossa-
kaan aiheuteta ylimääräistä stressiä
tai takaa-ajotilanteita lumessa vii-
meisillään kantaville porovaatimille.
Kun lumet alkavat sulaa ja tuntu-
reille ilmestyy pälvä, on uusien po-
rovasojen aika syntyä. Vanha sa-
nonta kuuluukin, että ”vappuna
vasa hangella”.

Kevätkesä

Kevätkesällä tienvarsilla ja tuntu-
reilla näkyy jäniksen poikasia ja
pieniä vasoja huterin jaloin emänsä
vierellä maailmaa ihmettelemässä.
Se näky on joka kerta yhtä herkis-
tävä ja ihana. Uuden elämän edessä
Luojan kädenjälki tuntuu käsin-
kosketeltavalta. Kaikessa ihanuu-
dessaan tässä vaiheessa vuotta aina
toivoisi, että autoilijat hidastaisi-
vat kunnolla vauhtia porojen koh-
dalla eivätkä luottaisi liikaa siihen,
että syövä poro ei tielle hyppäisi.
Vasojen syntymisen myötä ja luon-
non herätessä talven jälkeen ke-
sään, poronhoidossa alkaa jälleen
uusi vuosi.

Eläimet ja luonto, porot ja lem-
mikit ovat monelle täällä hyvin
rakkaita. Kun on elämänsä nii-
den ympäröimänä viettänyt, on hy-
vin luontevaa, että elämän eläimet
kulkevat matkassa luonnollisena
osana toimituskeskusteluissa, muis-
topuheissa ja arkisissa kohtaami-
sissa. Viime talvena koin kosketta-
van hetken, kun siunasin hautaan
yhdessä poromiehen. Kaunis arkku
oli veistetty poropulkan muotoon
ja kukkien sijaan arkun koristeena
oli kaunista jäkälää. Hautausmaalla
komea porohärkä veti pulkassa pai-
menensa kohti maan syliä ja saatteli
hänet yhdessä meidän kanssamme
viimeiselle matkalle kohti taivaan
kotia. ✕



Uskontoperinteiden moninaiset eläinsuhteet

Lihan valitsemiseen, valmistamiseen ja syömiseen liittyy monenlaisia uskonnollisia käsityksiä ja toimintaa. Yhdessä muiden ruokaan liittyvien käytäntöjen kanssa ne määrittävät uskonnollisen yhteisön rajoja, erottavat muista ja yhdistävät yhteisön jäseniä toisiinsa. Lihansyönttiin liittyvät käytännöt ja käsitykset kertovat myös uskontoperinteiden eläinsuhteista.

Niiden kautta on käsitelty ihmisen paikkaa maailmassa ja suhdetta yliluonnolliseen todellisuuteen.

HEIKKI PESONEN

USKONTOTIETEEN DOSENTTI,
YLIOPISTONLEHTORI, HELSINGIN YLIOPISTO

Uskonto muokkaa ymmärrystä ihmisten ja eläinten suhteesta kahdella tavalla. Se ohjaa käsityksiä eläinten paikasta maailmassa ja vaikuttaa siihen, miten kohtelemme eläimiä.

Juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa ajatellaan, että eläimet ovat jumalan luomuksia. Usein niille annetaan kuitenkin alempi arvo kuin ihmisille. Kristillisessä ajattelussa tärkeänä vaikuttajana pidetään Tuomas Akvinolaista, jonka mukaan Jumala loi

eläimet ihmisen käyttöön. Islamilaisessa traditiossa ihminen asettuu usein luomakunnan keskiöön, ja eläinten tehtävä on palvella ihmisiä.

Aasian uskonnoissa ja alkuperäiskansojen uskonnoissa ihmisen ja eläimen välillä on nähty vahvempi side. Hindulaisuudessa, jainalaisuudessa ja buddhalaisuudessa ihmiset ja eläimet kytkeytyvät toisiinsa monin tavoin, mikä liittyy samsaran eli elämän kiertokulun ajatukseen. Tästä johtuen kaikki elämä on

linkittynyttä, ihmiset ja eläimet ovat osa samaa ketjua.

Eläinsuhdetta ajatellen yksi tärkeimmistä Aasian uskontoihin kytkeytyvistä ideoista on ahimsa. Ahimsa tarkoittaa täydellisen väkivallattomuuden periaatetta ajatuk- sissa, sanoissa ja teoissa. Ahimsa kieltää kaikkien elävien olentojen surmaamisen. Se liittyy sekä aja- tukseen elävien ja elottomien olen- tojen yhteydestä, että käsitykseen luonnosta jumalallisena ja pyhänä. Huonosti eletyn elämän seurauk- sena ihminen saattaa kuitenkin jäl- leensyntyä johonkin alempaan elä- mänmuotoon, kuten kasviksi tai eläimeksi. Tämä viittaa siihen, että eläimet nähdään alempiarvoisina kuin ihmiset. Samsara ei siis ole tasa-arvoinen. Vaikka elämä näh- dään yhteen kytkeytyneenä ketjuna, ihmiset ovat kuitenkin arvoastei- kossa korkeimmalla.

Alkuperäiskansojen ajattelussa ihminen on asettunut osaksi luon- non kiertokulkua. Tasapainon säi- lyttäminen on ollut tärkeää, ja ihmi- nen on voinut ottaa luonnosta vain sen, mitä tarvitsee elääkseen. Suhde eläimiin on saatettu ymmärtää su- kulaisuussuhteeksi. Tähän on myös liittynyt käsitys, että eläimet ovat

ajattelevia, tuntevia ja myös joh- donmukaisesti ja suunnitelmallisesti toimivia olentoja.

Uskonto ohjaa eläimiin kohdistuvaa toimintaa

Uskonto vaikuttaa ymmärrykseen ihmisen ja eläimen suhteesta myös ohjaamalla eläimiin kohdistuvaa toimintaa. Yksi tyypillinen uskon- toperinteissä varsin laajalti esiinty- nyt käytäntö on eläinten uhraami- nen. Tästä esiintyy mainintoja niin Vanhan testamentin kirjoituksissa kuin varhaisissa intialaisissa teks- teissäkin.

Hindulaisuuden eläinuhrien se- litetään johtuneen siitä, että uskon- nollisessa tarkoituksessa tapahtu- nutta eläimen tappamista ei pidetty varsinaisesti väkivaltana. Ahimsan suosio kasvoi kuitenkin vähitellen, eikä nykyään eläimiä enää juuri uh- rata jumalille. Esimerkkinä tämän hetken uskonnollisesta eläinuh- rista voidaan pitää juutalaista ja is- lamilaista rituaaliteurastusta, jossa eläinten tappaminen ruoaksi tapah- tuu noudattamalla tradition ohjeis- tuksia.

Eläinuhrien tarkoitus on ollut yl- läpitää suhdetta yliluonnolliseen, palauttaa tai parantaa tätä suhdetta

tai ylipäänsä lepyttää jumaluuksia. Alkuperäiskansojen keskuudessa eläinuhreilla on myös palautettu metsästettyjä ja syötyjä eläimiä ta- kaisin niiden luojille. Esimerkiksi riistaeläimiltä on saatettu pyytää anteeksi ennen tappamista ja luut on palautettu takaisin hengille. Täl- löin kyse on ollut eläinten vapaut- tamisesta ja palauttamisesta taivaa- seen, Jumalan yhteyteen.

Uskonto vaikuttaa myös siihen, minkälaisia ruokavalintoja ihmi- set tekevät. Kristinuskossa ei ole lihansyönnin ja laajemmin ruo- kavalion suhteen erityisiä tiukkara- jaisia sääntöjä tai ohjeita. Yhtenä poikkeuksena ovat seitsemän- nen päivän adventistit, jotka suosi- vat kasvissyöntiä ja ylipäänsä ter- veitä elämäntapoja. Myös monet katolilaiset ja ortodoksit pyrkivät välttämään lihansyöntiä tiettyinä aikoina vuodesta. Ahimsan periaat- teesta johtuen useat hindulaisista ja buddhalaisista ovat kasvissyöjiä. Jainalaisuudessa tämä periaate on viety kaikkein pisimmälle: monet jainalaiset eivät syö eläimiä ja ku- luttavat kasvikunnan tuotteita vain sen verran, että pysyvät hengissä.

Suhde eläimiin ja lihansyöntiin peilaa ihmisyden rajoja

Uskontoperinteiden eläinsuhteisiin ja lihansyöntiin liittyvät käsityk- set ja käytänteet ovat moninaisia, ja myös koko ajan muutoksessa. Nii- den kautta on mahdollista tarkas- tella sekä perinteiden sisäistä moni- muotoisuutta että niitä tapoja, joilla

Uskonto ohjaa käsityksiä eläinten paikasta maailmassa ja vaikuttaa siihen miten kohtelemme eläimiä.



perinteet sekä uudistuvat että erotautuvat toisistaan.

Suurimmasta osasta uskontoja löytyy tarve erottaa ihmiset eläinmaailmasta. Tämä näkyy kirkkaimmin ruokakäytännöissämme. Tappamme ja syömmme eläimiä, koska olemme ihmisiä. Eläinsuhteemme määrittelee siis ihmisyytemme rajoja. Uskonollisessa ajattelussa asetumme näin myös eläinten yläpuolelle ja lähemmäksi yli luonnollista. Esimerkiksi pääsiäislammas vahvistaa ryhmän sisäistä yhteenkuuluvuutta sekä ylläpitää sosiaalisia suhteita ja laajemmin uskonolliskulttuurista identiteettiä. Samalla se erottaa muista ryhmistä.

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on vuodesta 2012 kannus-

tettu ekopaastoon, jossa muun muassa lihansyönnistä pidättäytymällä tai sitä vähentämällä osallistutaan ilmastonmuutoksen ehkäisyyn. Kirkon ympäristödiplomin käsikirjassa tuodaan esiin liharuoan suurempi hiilijalanjälki ja ohjeistetaan kasvisruoan lisäämiseen seurakuntien toiminnassa. Nämä käytännöt kuvastavat myös uskontoperinteissä tapahtuvaa laajempaa liikehdintää: uskonolliset yhteisöt ja ihmiset näkevät enenevässä määrin lihansyönnin sekä eettisesti että ekologisesti kestäättömänä. Eri traditioiden sisällä nousevat kasvissyöntiä ajavat äänet myös haastavat perinteisiä käsityksiä ihmisen ja eläimen suhteesta. ✕

Eläinsuhteemme määrittelee ihmisyytemme rajoja.

Puhuisimmeko eläimistä!

Voiko rakkaan lemmikin haudalle laittaa ristin? Onko oikein, että seurakunta ammuttaa peuroja, jotka syövät kukkia hautausmaalta? Saako pappi esittää mielipiteitä eläintuotantoa kohtaan? Muun muassa tällaisia kysymyksiä lehti- ja internetartikkeleissa on viime vuosina esitetty evankelis-luterilaiselle kirkolle. Mietintöihin sisältyy melkein aina laajempi pohdinta eläinten roolista sekä arvosta kristinuskossa.



LIMPPU WITICK

TEOLOGIAN MAISTERI, TAITEILIJA

Eläinten asemasta ei juuri puhuta evankelis-luterilaisessa kirkossa. Niitä käsitellään esimerkiksi saarnoissa ja rukouksissa aniharvoin. Mikäli eläimet kuitenkin mainitaan kristillisessä viitekehyksessä, tullaan yleensä kertooneeksi vain pintapuolisia asioita, kuten niiden kuulumisesta luomakuntaan. Sen sijaan eläinten tunteet, kokemukset tai muut ”inhimilliseksi” mielletyt piirteet jätetään lausumatta. Rukouksissa pyydetään tuskin koskaan Ju-

malaa auttamaan kärsiviä eläimiä, eikä saarnoissa muistuteta kristillisen myötätunnon koskettavan eläimiä.

Eläimet puuttuvat kristillisestä arvokeskustelusta

Eläinten arvoa on käsitelty esimerkiksi vuonna 1983 Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokouksessa Kanadan Vancouverissa, jossa lähti liikkeelle ekumeeninen ORLE-prosessi. Prosessissa kirkot sitoutuivat oikeu-



denmukaisuuden, rauhan ja luomakunnan eheyden edistämiseen. Vuonna 1989 Euroopan ekumeenisessa yleiskokouksessa Sveitsin Baselissa kerrottiin osallistujien iloitsevan tahoista, jotka työskentelevät kirkossa sekä yhteiskunnassa jokaisen luodun oikeuksien syvemmän kunnioituksen puolesta. Vuoden 1990 erityisistunnossa Korean Sou-lissa korostettiin Jumalan tekemää liittoa ihmisten ja eläinten kanssa. Loppuasiakirjassa päästiin tulokseen siitä, ettei luomakuntaa pitäisi nähdä pelkästään ihmisen hyödyntämisen näkökulmasta. Mitä tulee eläimiin, muita näkökulmia on silti läntisissä kirkoissa nostettu esille vähänlaisesti. Suomalainen teologi **Antti J. Pietilä** ihmetteli eläinten poissaoloa kristillisestä arvokeskustelusta jo vuonna 1904 Eläinsuojeluskonttorin julkaisussa, jossa totesi olevan päivänseivä, että ihmisten olisi aikoja sitten pitänyt ottaa kysymykset eläinten kohtelemisesta ”Jumalan tahdon valossa yleisesti tarkastettavaksi”.

Asiaan on hitaasti tulossa muutos. Monien edesmenneiden teologien ja pyhimysten eläimiä koskevia ajatuksia ja rukouksia on nostettu esiin, mutta näiden lisäksi on alettu herättelemään uudenlaista keskustelua nykykristittyjen moraalisisista velvollisuuksista eläimiä kohtaan.

Yksi tunnetuimmista moderneista kristityistä eläineetikoista on brittiläinen teologian tohtori ja anglikaanipappi **Andrew Linzey**, joka on kirjoittanut eläinten asemasta vuodesta 1976 saakka. Linzey’n pyrkimys on muuttaa kristittyjen suhtautumista eläimiin, sillä hänen mukaansa useat heistä pitävät niitä vain Jumalan luomina ihmisten käyttötavaroina eivätkä itseisarvoisina olentoina. Eläimiä koskevaa moraaliteologiaa hän kutsuu eläin-teologiaksi.

Kiusaannummeko kinkusta?

Linzey on esittänyt teorioita siitä, miksi kristityt ovat olleet arkoja ajattelemaan suhtautumistaan eläimiin kristillisen rakkauden lähtökohdista. Hänen mukaansa etenkin läntisessä kristikunnassa käsitys eläinten arvosta on muovautunut 1200-luvulla eläneen filosofin ja teologin **Tuomas Akvinolaisen** ajatusten vaikutuksesta. Tuomas ihaili Aristoteleen luonnollisen orjuuden teoriaa niin paljon, että antoi sille kristillisen perustelun: Jumala oli luonut eläimet ihmisille alisteisiksi olennoiksi, pelkäksi hyödyksi. Eläimet olivat Tuomaan opetuksissa järjettömiä olentoja, joilla oli arvoa lähinnä ihmisten omaisuutena.

Tuomaan ajatukset ovat kenties jääneet elämään kirkkokulttuu-

riin. Eläimistä puhuminen saarnatuolista käsin tuntuu olentoina saatetaan kokea lapsekkaana tai vääränä tapana toimia. Etenkin ruokaa, turkiksia tai tiedettä varten kasvatettavat eläimet piilotetaan kirkossa taitavasti puheista. Joulu- rauhaa saatetaan julistaa metsän eläimille tai lemmikeille, mutta samalla ei muisteta eläintuotannon si-koja. Kirkon tarjoama jouluateria kinkkuineen saattaisi kenties tuntua tuolloin kiusalliselta.

Myötätunto kuuluu kristinuskoon

Tuntuipa myötätunto eläimiä kohtaan vieraalta tai ei, ne kuuluvat kaikesta huolimatta Jumalan luomaan maailmaan ja kristilliseen todellisuuteen. Raamatussa eläimet rinnastuvat yhteiskunnan vähäisimpiin, ja niistä huolenpitäminen kuvataan ihmisten tehtäväksi. Karjalle kuuluu lepopäivä (2. Moos. 20:10), ja kunnan ihminen huomioi sen tarpeet (Sananl. 12:10). Löytöeläimestä on huolehdittava ja se on palautettava omistajalleen, olipa eläin arvokas tai ei, ja aiheuttipa siitä huolehtiminen taloudellista haittaa tai ei (ks. esim. 2. Moos. 23:4–5 ja 5. Moos 22: 1–2). Paimenvertauksissa toistuu teema, jonka mukaan hyvä paimen aidosti välittää kaitsetavistaan (Luuk 15:4 ja Joh. 10: 11–14 vrt. Hes. 34: 2–4). Näitä sanoja lukiessamme voimme tutkia eläin-suhdettamme. Olemmeko kulutus-tottumuksinemme hyviä paimenia esimerkiksi broilerinpoikasille, joita tehokkuuden nimissä kohdellaan pelkkänä materiana niiden elämän alusta loppuun? Pysähdymmekö ir-

Eläinten asemasta ei juuri puhuta evankelis-luterilaisessa kirkossa.

tokoiran kohdalla ja toimitamme sen löytöeläinhoitoaan, vaikka se tarkoittaisi työpaikalta myöhästymistä ja mahdollista satikutia? Osoittamalla armoa ja lähimmäisyyttä niin ihmisille kuin eläimillekin saamme kunnian toimia merkeinä siitä suuresta rakkaudesta, jota Jumala lahjoittaa meille.

Uudenlaisia sanamuotoja kohti

Uskon patojen avautuvan, kun uskallamme ottaa eläimet vapaamin puheeksi seurakunnassa. Esimerkiksi lemmikkieläimet ovat monelle perheenjäseniä, mutta niiden puolesta ei silti kirjoiteta esirukouspyyntöjä. Sielunhoidollinen merkitys voi olla suurta, kun seurakunnassakin uskaltaudutaan kertomaan rakkaasta eläimestä, huolesta sitä kohtaan tai sen menetyksen aiheuttamasta surusta.

Eläimistä puhuminen arvokaina kanssaluotuina voi kristillisessä kontekstissa olla yllättävän vaikeaa silloinkin, kun aihetta pitää tärkeänä. Olen huomannut tämän erityisesti viime aikoina, sillä työstän rukouskirjaa eläinten puolesta yhdessä runoilija **Satu Saarikon** kanssa. Jo pelkkä tottumus uhkaa viedä sanamuotojani suuntaan, joissa mainitsen eläimet pelkinä sivuhuomautuksina. Eläinten sisällyttäminen kristilliseen kieleen arvokkaina ja Jumalalle rakaina olentoina vaatii vaivannäköä ja totuttelua, johon meidän on korkea aika ryhtyä. Meidän on aika opetella uudenlaista keskustelua eläimistä. ✕



Kaikkivaltias Jumala,

Avaa silmämme näkemään,
kuinka rakkautesi ja armosi sulkee piiriisi
kaikki luotusi.

Avarra sydämemme tuntemaan yhteenkuuluvuutta
kaikkien elävien olentojen kanssa.

Anna meille myötätuntoinen ja armahtavainen mieli,
ettemme enää aiheuttaisi kanssaluoduillemme kärsimystä,
vaan edistäisimme toivoa, rauhaa ja elämää.

Auta meitä ymmärtämään ja iloitsemaan siitä,
että jokainen eläin
metsässä, pelloilla, tiloilla, halleissa, kodeissa ja kaduilla
kuuluu sinulle ja on sinun ainutlaatuinen luomuksesi.

Opasta meitä kohtelemaan kunnioittavasti
kaikkia olentoja täällä maan päällä.

Aamen.



Veli susi, sisar metsä

Vuonna 1873 Gubbion kaupungissa Italiassa kaivettiin San Francesco della Pace -kirkon perustuksista esiin suuren koiraeläimen luuranko.

Rauhan pyhän Fransiskuksen kirkko oli perimätiedon mukaan rakennettu paikalle, jossa keskiajan gubbiolaisia kovasti pelottanut, mutta sittemmin Fransiskuksen kanssa rauhansopimuksen tehnyt ja lopulta kaupunkilaisten suuresti rakastama eläin – frate lupo, veli susi – oli elänyt viimeiset vuotensa.



LIISA KASKI

Gubbion legenda on yksi niistä syistä, miksi **Fransiskus Assisilaisesta** myöhemmin tehtiin eläinten suojeluspyhimys. Pyhä Fransiskus muistetaan veljellisestä suhteestaan koko luomakuntaan, mutta nimenomaan suteen liittyvällä perinteellä on Keski-Italiassa vanhat juuret: alkuasetelma Gubbion suden tarinassa muistuttaa antiikin Roomassa hellittyä uskomusta, jonka mukaan kaupunkialueelle tupsahtava susi on merkki jumalten rauhan

järkkymisestä. Pax deorum oli eräänlainen ihmisten ja jumalten välinen sopimus, yhteiskuntajärjestyksen perusta.

Pahaenteisyydestään huolimatta susi ei välttämättä kuitenkaan joutunut näissä tilanteissa väkivallan kohteeksi. Päinvastoin on viitteitä siitä, että suden uskomuksellinen erityisasema sai antiikin roomalaiset pikemminkin karttamaan susien tappamista. Rooman perustajaveljeksiä imettäneen susiemon tuntevat kaikki, mutta luultavasti keskisen Italian

rikas susiperinne juontaa juurensa Rooman syntyäkin varhaisempiin aikoihin.

Sama historian kerroksellisuus luonnehtii eläinperinnettä myös täällä Euroopan pohjoislaidalla: keskiaikaiset pyhimyslegendat loittuvat iloisesti tietäjien loitsuihin, jokapäiväistä arkea rytmittäneisiin työlauluihin ja ikivanhoihin ajattelun rakenteisiin, joiden alkuperä kaatoa tuhansien vuosien takaiseen hämärään.

Susi syntyy Mariasta

Suden kantaemoksi on meillä vanhastaan mielletty Maan tyttö malan neiti tai Portto Pohjolan emäntä, joka metsässä kulkiesaan tuli pudottaneeksi helmoistaan pienen harmaan sudensiemenen. 1800-luvun lopulla muuan parikkalalaislähtöinen **Hourenja** esitti suden syntymyytistä version, jota hänen kulttuurissaan tuskin pidettiin poikkeuksellisenä saati perinteen vastaisena: siinä Neitsyt Maria kirkolta tullessaan ”hyörähyytt” helmajaa, pyörähyytt” persettä, helmi helmasta putos – tuosta siit sutta kasvo, ilman teitä juoksemaa, moan teitä vajeltammaa” (Suomen Kansan Vanhat Runot V2, 2653).

Suden ja ihmisnaisen kytkös on

vanhan itämerensuomalaisen susiperinteen silmiinpistävin piirre. Anoppi oli susi tuvan nurkassa, kun appiukko oli karhu; petoja naapurin karjan kimppuun nostettaessa sutta puhuteltiin naisena, karhua miehenä; tanssitupaan astuva neito terästi itseään mutisemalla ”minä susi, muut lampaita”; lemmennostatus lietsoi naiseen suden kiimaa; vihkimättömänä miehen luona asuvaa morsianta kutsuttiin leipäsuudeksi, ja niin edelleen. Kun **Ilmari Kianto** *Keskisuomalaisessa* 12.4.1918 nimitti punaisia naisia susinartuiksi ja hekumoi jahdista – ”Eikö ole hulluutta olla ampumatta petoja?” – hänellä oli selkänोजनाan vankka, pitkälle esikristilliseen aikaan ulottuva perinne, joka liitti sudet ja naiset yhteen.

Pyhä yhdistää erilleen eksyneet

Toinen sitkeä kytkös perinteemme sudella on suohon ja metsään, siis jonnekin villiin luontoon kodin ja inhimillisen tuolla puolen. Tässä eläinperinteemme kohtaa niin keskiajan gubbiolaiset kuin sutta pelkäävät nykysuomalaiset. Tutkijoiden selitykset nuorten susien vaeltelusta ja reviiirin etsinnästä tai älykkäiden eläinten sopeutumisky-

vystä erilaisiin olosuhteisiin kaikuivat kuuroille korville, kun kulttuuriperinne on vakuuttanut ihmisen siitä, että kaukaisesta (ja nykyään yhä kuvitteellisemmasta) korvesta ihmisen alueelle tunkeva susi on hälytysmerkki. Jumalten rauha, sadan vuoden tottumus, vallitseva tila – mennyttä!

Pyhä Fransiskus näki hälytysmerkin sijaan nälkäisen, hätääntyneen yksilön, joka toimi niin kuin normaali nälkäinen susi toimii.

Gubbion legendan ytimessä on pyhimyksen kyky ylittää perinteen luoma juopa villin ja kesyn, luonnon ja kulttuurin välillä. Juopa on syvä, mutta pohjimmiltaan fiktiivinen ja fyysisen todellisuutemme kannalta mahdotonkin. Villi ja kesy lomittuvat kaikkialla toisiinsa erottamattomin säikein. Luonnosta ja villistä eristyksissä elävää kulttuuria ei ole olemassa, eikä voi ollakaan.

Sama juopa kuitenkin näkyy myös suomalaisessa perinteessä. Esimerkiksi juuri susi on metsän olento, eikä sellaisilla ole sijaa ihmisen kodin piirissä. Perinteen metsä tosin eroaa nykyisestä. Se ei ole mitattava resurssi, hiilinielu, hakkukypsä tai niin ja niin monta tonnia sellua, vaan elävä olento. Metsä ei ole kulihi ihmisen erinäisille huveille eikä liioin turvallinen äidin-syli; se on kodin vastakohta, vieras, outo ja omalakinen.

Susi on metsä

Suden monet lempinimet ja kiertoilmaukset ovat kielestämme pitkälti unohtuneet, aktiivisessa käytössä on lähinnä hukka. Suden jäämi-

Suden ja ihmisnaisen kytkös on vanha itämerensuomalaisen susiperinteen silmiinpistävin piirre.



nen karhun varjoon johtuneen yhtäältä siitä, että vilkkaimman perinteenkeruun aikaan susi oli tapettu Suomesta lähes viimeiseen perheeseen – yhdessä tärkeimpien saalislajiensa, hirven ja metsäpeuran kanssa. Toisaalta myös tutkimus on pitkään korostanut karhun roolia suomalaisessa perinteessä, toisinaan suhteettomasti ja käytännössä muiden lajien kustannuksella.

Kansanruno- ja murreaineistoja penkoessa suden nimiä kuitenkin löytyy jopa mesikämmenen mitalla. Yksi lempinimiryhmä herättää erityistä huomiota: Suomenlahden itäpäässä, Kannaksella ja laajalti lahden eteläpuolella suden niminä

tunnettiin esimerkiksi metsähiis, metsähinen, metsänharmaa, metsän emäntä tai yksinkertaisesti metsä.

Nyky-Suomessa susi on sukupuuton rajoilta jolkottanut takaisin jotenkuten kiinni elämän syrjään, mikä joissakuissa meistä ihmisistä on herättänyt niin erikoisia reaktioita, että rauhantekijä Fransiskuksen kyvyille olisi totisesti käyttöä.

”Sisar metsä”, hän sanoisi ja ojentaisi kätensä. ✕

Kirjoittaja on eläinsuhteiden historiaan perehtynyt folkloristi, antiikintutkija ja tietokirjailija.

Artikkelin ensimmäinen versio on julkaistu SKS:n Vähäisiä lisiä -blogissa.

**Perinteemme
sudella on sitkeä
kytkös suohon
ja metsään,
jonnekin villiin
luontoon kodin ja
inhimillisen tuolla
puolen.**

Kaikenkarvaisia ystäviä

Pyysimme akilaisia lähettämään kuvia itsestään ja lemmikeistään lukijoiden iloksi. Kiitokset kaikille kuvien lähettäjille.

► Salla Natusen James On Flames eli tutummin Marski on 4-vuotias lämminverinen ravuri. Marski on todella kiltti ja kuuliainen hevonen hoitaessa, mutta radalla mennään eikä meinata. Salla kertoo rakastuneensa hevosen hölmön ystävälliseen ilmeeseen ja se vei mennessään viime toukokuussa.

▼ Matias Leskisen kameroita inhoava Eino-kissa on aikoinaan kokenut kovia ja elänyt tovin löytöeläinkodissa. Nykyään hän on ilmeikäs kissa ja viihtyy hyvin uudessa kodissaan.

▲ Minna Kumpukallion elämään tuli kaksi kania puolison mukana, Taateli ja Viikuna. Luppakorvainen Taateli on heistä sosiaalisempi ja varsinainen ahmatti. Hän yrittää syödä ensin omansa ja sitten Viikunankin herkut. Suurinta herkkua ovat lehtikaali ja basilika.



Sanni Kuisman havannan-koira Tuutti on seurallinen ja kaikkien kaveri. Eläväinen Tuutti on kova reissamaan ja innokas saunoja.

Markku Palosaaren perheen Eric-koira on ns. siivosyntinen. Hän vaikuttaa erittäin kilttiltä ja tottelevaiselta, mutta kun silmä välttää, hiipii nukkumaan kielletylle sängylle, pää silkkityynillä.

► Minna Raassinan suomenvuohikutut Såde ja Sissi tuottavat maitoa yhteensä reilut neljä litraa päivässä. "Maidosta valmistamme juustoja: tuorejuustoa sekä tomme de chèvre -tyyppistä kypsytettävää juustoa. Juustoja myymme paikallisessa REKO-ringissä."



▼ Cossack's Crime, kavereitten kesken Riku on Mirja-Liisa Lindströmin kolmas hevonen. Rikun säkäkorkeus on 175 cm ja hän on torinhevosrekisteriin rekisteröity holstein. Riku on kotoisin Tartosta ja asustelee tällä hetkellä Ylöjärvellä Mirja-Liisan tyttären luona. Mirja-Liisan koira novascotiannoutaja Ami ei voi sietää Rikua.

▼ Marjo Danielssonin viisivuotias Hugo-kissa on cornish rex -rotua ja syntymästään kuuro. Hugo on tällä hetkellä Marjon kanssa Espanjassa Costa Blancalla turistikanttorikomennuksella.

▼▼ Johanna Tanskan Nuppu-uuhi on heillä syntynyt, yksi Tanskojen kymmenpäisestä suomenlammasslaumasta. "Villapaidan langat ovat valitettavasti Islannista."





TOIMITUSTEN MUSIIKEISTA 2020-LUVULLA

Minua ärsyttää.

Tunnustan: minua ärsyttää välillä kirkollisen sisäpiirin keskusteluun nouseva negatiivissävytteinen puhe toimitusten musiikeista. Minua häiritsee puhe hankalista omaisista, käsitteen jumalanpalvelusluonne käyttäminen seurakuntalaisten kanssa, vastakkainasettelu pappien ja kanttorien välillä. Ja vaikka minua tämä ärsyttääkin, ei se tarkoita sitä, ettei siitä pidä puhua.

Päinvastoin.

ANNA PULLI-HUOMO

JOHTAVA KIRKKOMUUSIKKO, HELSINGIN TUOMIOKIRKKOSEURAKUNTA

KUVA ANTTI RINTALA

Olen parikymmentä vuotta tehnyt pääkaupunkiseudulla töitä kanttorina. Käytännön näkökulmani on viime vuosilta Helsingin keskustasta, jossa noin puolet väestöstä kuuluu kirkkoon. Kirkollisiin toimituksiin liittyvät traditiot ja käytännöt ovat osalle jo vieraista, mallia haetaan elokuvista tai sosiaalisen median keskustelupalstoilta. Meillä kanttorin työssä toimitusten osalta painottuu erityisesti haiden soittaminen. Kirkoissamme vietetään häitä ja hautajaisia koko pääkaupunkiseudun alueelta, välillä sen ulkopuoleltakin. Kanttorit pysyvät kirkoissaan ja papit vaihtuvat toimitusten välillä. Kovin yksityiskohtaisia linjavetoja ei siis voida vetää, eikä niille ole mielestäni tarvettakaan. Minulle todellisuutta on musiikin kohdalla vetää raja toiveisiin, joiden sisältö sotii kirkkotilaisuuden sanomaa vastaan – siksi en esimerkiksi soita Tähtien sota -elokuvien pahan ilmentymän Darth Vaderin teemaa häissä.

Pykälistä

Käytössä olevassa kirkollisten toimitusten kirjassa todetaan eri toimitusten kohdalla, että musiikin valinnassa tulee huomioida toimituksen jumalanpalvelusluonne. Ja että

musiikista vastaa kanttori, jonka kanssa tulee keskustella asiasta. Kirkkojärjestys taas toteaa kirkkoherran olevan vastuussa muun muassa jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten oikeasta hoitamisesta. Vaikka kanttori vastaakin toimitusten musiikista, on viimeisen vastuu kirkollisista toimituksista kirkkoherralla. Viisas kirkkoherra luonnollisesti kuuntelee alansa asiantuntijaa, kanttoria, tehdessään päätöksiä.

Suomi on suuri maa

Kesällä Facebookin Kirkolliset toimijat -ryhmän keskustelussa pohdittiin, mitä hengellistä on Juha Tapion laulussa Sitkeä sydän. Mielipiteitä oli monia: toiset ryhmän jäsenet näkivät tekstin selkeän hengellisenä, toiset taas eivät tunnistanee siinä mitään hengellistä. Minulle tämä keskustelu näyttäytyi esimerkkinä siitä, kuinka Suomi on suuri maa, jonka erilaiset hengelliset juuret ilmenevät eri tavoin eri paikkakunnilla. On tosiasia, että paikalliset hengelliset käytännöt vaikuttavat myös toimitus-

ten musiikkivalintoihin. Paikalliset työntekijät ovat oman yhteisönsä asiantuntijoita, jotka pystyvät arvioimaan, mikä on kyseisessä yhteisössä toimituksiin sopivaa musiikkia. Toisaalta sosiaalisen median ja keskustelupalstojen myötä nopeasti muuttuva maailma näkyy toimituksissakin. Erilaiset käytännöt ja musiikkitoiveet sekoittuvat. Läheisen hautaan siunaamista ovat järjestämässä omaiset, jotka asuvat toisella puolen Suomea tuoden mukanaan erilaisia käytänteitä siunaamispaikkakunnalle. Anne-Marie Grundsténin väitöstutkimuksen (2017) mukaan hautaan siunaamisten musiikin valintaperusteina tärkeimmiksi nousivatkin omaisille tuttu ja läheinen musiikki sekä sielunhoidollinen näkökulma.

Tosiasiat pitää uskaltaa myöntää

Soittimet, saatavilla oleva nuottimateriaali sekä käytettävissä oleva aika ovat realiteetteja, jotka valitettavasti joskus rajaavat toiveita. On kanttorin ammattitaitoa todeta, ettei näillä meidän kirkkomme uruilla

Näen toimitukset papin, kanttorin ja
suntion tiimityönä.

Morsiamet eivät ole entistä vaativampia, maailma on vain muuttunut – ja ihmisille läheinen musiikki siinä samalla.

tuo toivomanne kappale kuulosta siltä, mitä ilmeisesti toivoisitte. Tai jos toivemusiikki on alkujaan esitetty aivan eri kokoonpanolla ja sen tunnistettavasti sovittaminen uruille käy hankalaksi. En myöskään itse voi käyttää työaikaani musiikkitoiveiden nuotintamiseen korvakuulolta, edellytän saavani edes jonkinlaisen nuottikuvan. Joskus työtilanne saattaa myös vain olla sellainen, ettei jotain toivetta pysty valmistelemaan annetussa ajassa. Muistan elävästi erään hautustoimiston puhelun vuosien takaa: seuraavan päivän hautajaisiin oli toiveena kappale, jonka nuotit oli varastoitu kassaholviin. Lopulta puhelinrumban kautta kappaleesta löytyi jokin kopio, ja onneksi ehdin sen vielä opettelemaankin.

Yhteistyötä

Anne-Marie Grundsténin tutkimuksessakin todetaan, että papeilla ja kanttoreilla saattaa olla eroavaisuuksia toimitusten musiikkeihin liittyvissä käytänteissä. Varmasti moni kirkon työntekijä on joko törmännyt itse tai kuullut tällaisista

erimielisyyksikin kutsutuista tilanteista. Vaikka kanttori vastaakin kirkollisen toimituksen musiikista, näkisin itse musiikkivalintoihin liittyvissä erimielisyyksissä ensisijaisena vastauksena työntekijöiden välisen dialogin. Kunnioitetaan kummankin asiantuntijuutta ja käydään keskustelua. Ollaan yhtenä linjana kirkon kasvoina seurakuntalaisen suuntaan. Ylipäättään näen toimitukset papin, kanttorin ja suntion tiimityönä. Ymmärrän, ettei pappi voi vaitiolovelvollisuutensa vuoksi kertoa toimituskeskustelusta. Silti toivoisin, että erityisesti haastavimmissa tilanteissa kanttorillakin olisi tiedossansa jonkinlainen yleiskuvaus tilanteesta. Työkaverin tuki kantaa myös niissä tilanteissa puolin ja toisin. Lapsen arkun äärellä laulaminen on vaikeudessaan varmasti verrannollista siunauspuheen pitämiseen.

Seurakuntalaisen rinnalla kulkemassa

Monilla paikkakunnilla on todellisuutta se, ettei kirkollista toimitusta järjestävä tunne enää käytänteitä.

Työntekijöinä meillä on ainutlaatuinen mahdollisuus tukea ja kulkea rinnalla seurakuntalaisen elämän taitekohdassa. Kuten pääkaupunkiseudun seurakuntien julkaiseman Kirkko ja Kaupunki -lehden artikkelissa 13.10.2021 Heikki Lehti ja Laura Leipakka toteavat, milleniaalit ja Z-sukupolvi eivät kaipaa kirkolta vastausautomaattina olemista vaan keskustelukumppania. Ajattelen, että kirkollisten toimitusten kohdalla tämä merkitsee työntekijälle entistä enemmän avoimin mielin ja korvin kuuntelevaa asennetta toimituskeskusteluihin. Pyrkimystä puhua kieltä, jota seurakuntalainen ymmärtää. Kuinka monen kirkossa harvoin käyvän seurakuntalaisen ajattelet ymmärtävän esimerkiksi käsitteen jumalanpalvelusluonne? Tarvitsemme taitoa luovia vaikeissa tilanteissa, kertoa ymmärrettävästi kirkon traditioista ja käytänteistä sekä nähdä mahdollisuuksia erilaisissakin musiikkitoiveissa. Morsiamet eivät ole entistä vaativampia, maailma on vain muuttunut – ja ihmisille läheinen musiikki siinä samalla. ✕



PETRA LAATIKAINEN

TEOLOGIAN OPISKELIJA, HELSINGIN YLIOPISTO
MÄÄRÄAIKAINEN NUORISOTYÖNOHJAAJA, KANGASALAN SEURAKUNTA

Some – uhka vai mahdollisuus?

Facebook, tuo boomereiden ja meidän lähes keski-ikäisten temmelyskenttä. Sosiaalisen median jättiläisen kommenttiosiot täyttävät puheenvuoroista, joissa muistellaan, miten asiat todellakin olivat paremmin kultaisella kasikytluvulla. Silloin töitä tehtiin oikein ja oltiin kiitollisia, kun niitä oli. Kirkollisten toimijoiden ryhmissä korostetaan, miten joskus palkka oli bonus, jota oikeasti kutsumuksen mukaista työtä tekevä ei olisi edes kaivannut – varsinkaan opiskeluaikana. Silloin, kun asiat olivat paremmin, kirkko työnantajana sitoutui opetukseen eikä mukaillut maailman ja yhteiskunnan tuulia ja ”hömpötyksiä”. Jos keskusteluissa ei muistella parempia aikoja, ollaan huolissaan siitä, että jonkin kirkollisen toimijan uudistettu logo näyttää toisen uskonnon symbolilta ja muistutellaan, että jooga on polku pimetyteen ja uskosta luopumiseen.

Keskusteluihin osallistuu vain pieni osa työntekijöistä ja toimijoista, mutta tämä osa onkin sitten hyvin äänekkästä. Oma mielipide on saatava kuuluviin eikä siitä voi joustaa, vaikka joku esittäisikin hyvin perustellun argumentin sitä vastaan. Keskusteluissa törmää jatkuvasti keskinäisen arvostuksen puutteeseen, toisten virheiden ruotimiseen sekä oman ajattelun erinomaisuuden korostamiseen. Keskustelu on hyvä, jos oma mielipide tai puheen-

vuoro saa paljon tykkäyksiä ja komppaamista – viis rakentavuudesta!

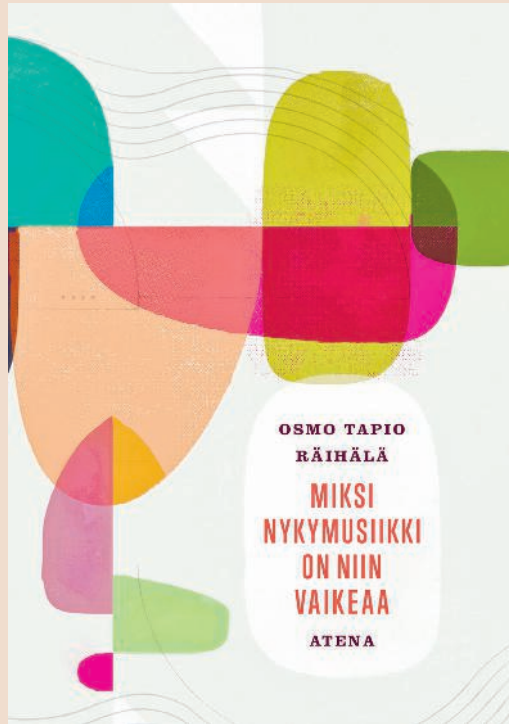
Moni kollega ja opiskelukaveri on sanonut, että ei vain yksinkertaisesti jaksaa lukea keskusteluja, saati osallistua niihin. Ja minä ymmärän hyvin miksi. Alle neljäkymppisenä teologian opiskelijana minun on annettu olettaa olevani aivan liian nuori ja tietämätön tuodakseni keskusteluun mitään relevanttia. Olen saanut osakseni vähättelyä ja työttömyä. Kun vä-

liin yritän kertoa, että olen tehnyt kirkon alan töitä enemmän tai vähemmän yli kymmenen vuotta, se ohitetaan. Joskus kyselin Facebook-ryhmässä kesätyöntekijöiden palkkauksesta seurakunnissa ja nopeasti tajusin sohaisseni ampiispesää. Aloituk-

seeni tuli satoja kommentteja, joista yllättävän moni oli hyökkäävä tai vähintäänkin vähättelevä. Sain yksityisviestejä, joissa uhattiin, että en tule löytämään kesätöitä, koska vaadin palkkaa ja minun käskettiin olla kiitollinen, jos joku ”tuon näköisen tytön” kirkon töihin ottaa. Nämä uhkaukset olivat luonnollisesti perättömiä, enkä ole jäänyt ilman töitä.

Kauhulla mietin, millaisena kirkko työyhteisö näyttäytyy kirkollisten alojen opiskelijoille tai vastavalmistuneille näiden sosiaalisen median keskustelufoorumien pohjalta. Heijasteleeko kirkollinen somekeskustelu asenteita myös työpaikoilla? ✕

Millaisena kirkon
työyhteisö näyttäytyy
opiskelijoille
sosiaalisen median
keskustelufoorumien
pohjalta?



LOUDON KUULOISTA NYKYMUSIIKKIA VOI SITTEENKIN YMMÄRTÄÄ VAI VOIKO?

Onko nykytaidemusiikki oikeasti olevinaan musiikkia? Miten sitä tulisi kuunnella tai ymmärtää? Eikö kukaan enää sävellä kaunista klassista? Näihin kysymyksiin monet nykypäivän säveltäjät ja muusikot joutuvat vastaamaan. Säveltäjä Osmo Tapio Räihälä selventää kirjassaan, mistä nykymusiikissa on kysymys ja miten sitä tulisi lähestyä. Samalla hän joutuu perkaamaan koko musiikin käsitettä.

HENRI JÄRVINEN

PASTORI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Räihälän uutuuskirja Miksi nykymusiikki on niin vaikeaa? syntyi tarpeesta selventää yleis-tajuisesti klassisen musiikin ja var-sinkin nykypäivän taidemusiikin olemusta.

– Koko kirjaprosessi alkoi siitä, kun olin yhdellä lukemattomista kä-velyretkistä vaimoni kanssa. Hän on ammattiviulisti ja soittaa paljon nykkytaidemusiikkia. Monesti kes-kustelu alkoi olla puoleltani mel-koista paasausta, jolloin hän totesi, että voisit kirjoittaa aiheesta jotain.

– Viimein pitkän sävellysruepa-man jälkeen tuntui sopivalta ryhtyä vaihteeksi kirjoittamaan. Huoma-sin, että vaikka onkin tehty paljon musiikkitiedettä ja julkaistu alan asiantuntijoiden pohdintaa, niin ai-heesta ei ole kukaan kirjoittanut yleistajuisesti. Halusin tehdä kirjan, joka ei työntäisi musiikin kuulijaa entistä kauemmaksi aiheesta.

Vaikka Räihälä onkin työnsä puolesta jatkuvasti tekemisissä mu-siikin kanssa, hänen suhteensa sii-hen on varsin, voisiko sanoa, nor-maali.

– Vaikka sävellän niin sanotusti vaikean kuuloista musiikkia, en itse pidä ihan kaikenlaisesta. Olen kuul-lut paljon mielestäni tuskallista mu-

siikkia. Kaikesta ei tarvitse pitää päästäkseen musiikkia lähelle.

Räihälä korostaa, että koko klas-sisen musiikin käsite on proble-maattinen, eikä sitä ole helppoa määritellä.

– Kirjan yksi pääteeseistä on, että klassinen musiikki ei ole tyyli, vaan se on sateenvarjo, jonka alla on monenlaisia musiikkityylejä. Tietysti vain osa kaikesta sävelle-tystä musiikista on ollut niin kor-kealaatuista, että se on säilynyt mei-dän aikaamme asti.

Termin problemaattisuutta lisää se, että nykyään kaikissa asioissa syntyy klassikkoja. Omana aikanaa klassisella musiikilla ei ollut samaa asemaa, mikä sillä on nykyään.

– Ennen ei ollut samanlaista jul-kista konserttielämää kuin nyky-

ään. Taidemusiikki oli pienten ja korkeasti sijoittuneiden yhteiskun-taluokkien maailmaa. Laajoja kan-sankerroksia koskettaneesta kan-santaiteesta meillä on vähemmän tietoa.

– Ennen ei tarvinnut myydä mu-siikkia kuten nykyään, eikä ollut kaikista tuuteista kuuluvaa populaa-rimusiikkia. Nykyään soivan musiikin ja äänen tulva on niin valtava, ettemme voi edes kuvitella mennei-syyden ihmisten musiikkimaailmaa. Voisi sanoa, että ennen musiikki oli kuin kasvot peilissä, olemassa vain silloin, kun katsoit peiliin.

Yksi laajemmat kansankerrokset läpäissyt taidemusiikin muoto oli kirkkomusiikki. Toinen oli ooppera.

– On hauskaa, että nykyään hy-vin elitistiseksi ja korkeakulttuu-



riksi ymmärretty ooppera oli aikaisemmin varsin yleistä kansanhuvia. Oopperassa käytiin viihtymässä ja seurustelemassa.

Miksi klassinen muuttui vaikean kuuloiseksi?

Sytä nykyaikamusiikin kummallisuudelle voi löytää länsimaiden kulttuurisesta kehityksestä 1800-luvun lopulta alkaen. Erilaiset taidelajit etsivät uutta ilmaisua ja suuntaa. Perinteiseen klassiseen tottuneesta konserttivieraasta nykytaidemusiikki voi kuulostaa vähintäänkin oudolta.

– Klassista musiikkia sävellettiin viimeksi sata vuotta sitten, ja siitä versionut nykyaikamusiikki halusi heittää perinteiset säännöt romukoppaan. Tuon kehityksen seurauksena musiikki on muuttunut monimutkaisemmaksi, siihen on tullut vivahteita ja tasoja, melodian ja rytmin lisäksi mukaan on tullut muun muassa sointiväriä. Vähitellen musiikki muuttui oudon kuuloiseksi kuuntelijan korvissa.

Klassinen musiikki ei ole tyyli, vaan se on sateenvarjo, jonka alla on monenlaisia musiikkityylejä.

Vallalla oli myös yhteiskunnallinen demokraattisuuden ihanne, hyvänä esimerkkinä **Arnold Schönbergin** kehittämä kaksitoista-säveljärjestelmä, jossa kaikki sävelet ovat täydellisen tasa-arvoisia. Viimein toisen maailmansodan kauhut vaativat länsimaissa suurta kulttuurista uudistusta.

– Itse vedän rajan toisen maailmansodan päättymiseen. Sen jälkeen taidehistoriassa pyrittiin voimakkaasti pois siitä kulttuurista, joka oli ollut ennen sotaa. Kehitys on täysin rinnakkainen muiden taidelajien, yhteiskunnan ja tieteen kanssa. Runoudessa katosivat rytmi ja loppusoinnut ja vanhat ilmaisutavat hajosivat. Kuvataiteessa maisemat muuttuivat abstrakteiksi. Musiikissa maailma muuttui monitasoisemmaksi ja pirstaleisemmaksi.

Musiikkia ei voi pohjimmiltaan ymmärtää

Räihälä pohtii kirjassaan, että hie-man ristiriitaisesti juuri musiikissa

on päädytty ikivanhojen teosten arvostamiseen, kun muissa taidehistorioissa arvostetaan paljon enemmän tuoreita ja uusia näkökulmia.

Ehkä tästä syystä 1900-luvun aikana musiikissa lähdettiin kahteen suuntaan: populaariin ja taiteelliseen. Ne ovat johtaneet omissa ääripäissään viihteeseen ja käsite-taiteeseen. Silti Räihälän mielestä esimerkiksi **John Cagen** musiikki-taiteen ja Euroviisujen viihdemusiikin väliin mahtuu paljon hyvää tunnistettavaa musiikkia.

– Taidemusiikista on vuotanut paljon materiaalia populaarimusiikkiin. Etenkin progressiivinen rock ja konemusiikki ovat saaneet paljon vaikutteita nykyaikamusiikista. Esimerkiksi tekno on taidehistoriikin puolella syntyneen elektronisen musiikin perillinen. Nykyään myös taidehistoriikki saa paljon vaikutteita populaarimusiikista. Ehkä nämä rajat menettävät pian merkityksensä.

Ihmiset myös altistuvat ja jopa ihastuvat tietämättään nykyaikamusiikkiin. Erityisesti se näkyy elokuvissa, tv-sarjoissa ja tietokonepeleissä. Kukapa ei tuntisi Twin Peaksin, X-filesin tai Game of Thronesin musiikkia.

– Valtaosa on toki tonaalista ja populaarimusiikkia, mutta mukana on paljon erilaisia tunnetiloja kuvaavaa äänimaailmaa, joka on paljon nykytaidehistoriikkia. Ihmiset hyväk-

syvät ja ovat jopa innoissaan näistä kohdista, mutta sama ihminen ei välttämättä haluaisi mennä konserttiin kuuntelemaan tätä musiikkia.

Nykytaidemusiikkia on joskus kuvattu tunteettomaksi. Siihen tosiaan pyrittiinkin hetken aikaa 1900-luvun alussa, mutta Rähälä korostaa, että neurologisten tutkimusten mukaan musiikki on pitkälti tunnetta. Ihminen saattaa liikuttua juuri elokuvien äänimaisemista tai innoissaan tanssia konemusiikin tahdissa.

Miten sitten on ymmärrettävä se vaikeampi ja monikerroksisempi musiikki, jota esitetään hienoisissa konserttisaleissa ja nykymusiikkitahtumissa?

– Nykytaidemusiikkia tulisi lähestyä kuten oman aikamme kuvataidetta. Ei sekään välttämättä esitä tunnistettavia asioita, mutta kuvat saattavat näyttää hienoilta. Musiikin kuuntelemisessa on paljon kyse siitä, mitä me siltä odotamme. Jos odotamme selkeyttä, niin varmasti petyimme nykytaidemusiikkiin, koska ei musiikkikaan selkeyttä hae. Meidän kannattaa keskittyä kuuntelemaan sointoja, värejä, hahmoja ja ennen kaikkea, miten musiikki vaikuttaa minuun. Ja tarvitseeko musiikkia ymmärtää? Jos voimme selittää musiikkia, niin emme enää tarvitse sitä. Mysteeri katoaa. ✕

Nykytaidemusiikkia tulisi lähestyä kuten oman aikamme kuvataidetta. Ei sekään välttämättä esitä tunnistettavia asioita, mutta kuvat saattavat näyttää hienoilta.

Klassisia ja nykyisiä musiikin erikoisuuksia

Pitkä työhakemus

Bach sävelsi kuusi konserttoa työhakemuksiksi Brandenburgin kreiville 1721. Ne piti tehdä salassa, kun hänellä oli samaan aikaan vakanssi toisaalla. Nuottirullat löytyivät kreivin arkistosta avaamattomina 1849.

Säveltäjä arkkitehtinä tai toisinpäin

Nuori arkkitehtiopiskelija **Iannis Xenakis** innostui elektronisesta nykymusiikista ja sai **Oliver Messiaenilta** sävellysopetusta. Partituurit hän laati millimetripaperille ja sävelet matemaattisesti yhtälöinä. Ilmeisesti hänen "piirustustensa" perusteella ei ole rakennettu yhtään taloa. Hänen tunnetuin rakennuksensa kuitenkin perustui orkesteriteoksen teemoihin.

Maailman pisin urkukappale

Jos pitkät loppusoirot puuduttavat, niin kannattaa muistaa **John Cagen** teos Organ2/ASLSP (As Slow as Possible), jonka ensiesitys alkoi Sankt Burchardtin katedraalissa vuonna 2001, ja sen on määrä jatkua vuoteen 2640. Yksi sävel kestää vuosikausia, esimerkiksi vuonna 2013 syttynyt sävel vaihtui vuonna 2020 ja soi edelleen.

2021 VUODEN PAPPI – MINÄKÖ?

Työyhteisössäni on monia pappeja, joita olisin voinut nimetä vuoden papiksi. Olin häkeltynyt ja kiitollinen työtovereilleni saatuani tämän kunnian. Ympärilläni on monia mentoreita, joiden kanssa on ollut hyvä kulkea pappeuden polkua.

MILLA VOUDINLEHTO

OPPILAITOSPASTORI RAUMAN SEURAKUNTA



Sain tehtäväksi kirjoittaa tähän lehteen ajatuksia työelämästä. Kirjoitan ajatuksiani papin työelämän viitekehyksestä. Olen ollut ihan pappina kaksitoista vuotta, kahdessa eri seurakunnassa.

Viime sunnuntaina töistä lähtiesäni palautin alban kirkolle säilytykseen. Tällä kertaa kirkossa ei ollut varauksia. Olen aina viihtynyt pimeässä ja tyhjässä keskiaikaisessa kirkossamme. Tuntuu kuin olisin Luojani sylissä, oman vanhempani kanssa kahdestaan vaihtaen yhteisiä kuulumisia oman lämpimän kotipesän rauhassa.

Palvelijan ammatti

Valmistuin vuonna 2009 Joensuun yliopistosta, muistelen lämmöllä opiskelua. Pohdin opiskeluaikana

Itseäni häkellytti tuoreena pappina seurakunnan edessä oleminen.

kokemaani ja näkemääni lähes päivittäin työskennellessäni eri opinahjoissa seurakunnan työntekijänä Raumalla. Mietin, mikä teki osasta meistä pappeja.

Opiskeluporukkani aloitti ja valmistuikin lähes samaan aikaan, moni sai vihkimyksen. Osa koulutautui jo parin vuoden päästä uuteen ammattiin, huomattuaan ettei pappuus olekaan heidän työtään. Arvostan rehellisyyttä ja olen miettinytkin, mikä meitä kirkon alalla pysyviä sitoo ammattiimme? Itseäni häkellytti tuoreena pappina seurakunnan edessä oleminen.

Opiskellessani olin mieltänyt papin työn nuorten illoiksi ja mukaviksi leireiksi. En ollut ajatellut, kuinka julkista työtä pappi tekee. Jos mokaa konfirmaatiomesussa, mokaa monen sadan ihmisen edessä. Kastamista, vihkimistä ja hautaamista harjoittelen joka kerta uudelleen. Ujona ihmisenä jännitän hirmuisesti ja toivon toimitusten menevän kaikin puolin hyvin. Tällä työkokemuksella sanon, että moka on lahja ja tekee papista ihmisen seurakuntalaisten edessä. Aina ei tarvitse kaiken mennä täydellisyyttä hipoen, vaan ihmisyyys saa näkyä

Kantapään kautta olen oppinut, kuinka tärkeää on huolehtia läheisistään ja omasta jaksamisestaan.

kirkollisissa toimituksissa. Elämässä saa olla mausteita.

Pappi elää mukana seurakuntalaisten tärkeissä elämäntilanteissa – niin ilo kuin surukin vievät oman osansa jaksamisesta. Kantapään kautta olen oppinut, kuinka tärkeää on huolehtia läheisistään ja omasta jaksamisestaan.

Mikä sitten pitää pappeudessa kiinni? Vastaisin tähän: upeat ja moninaiset kohtaamiset ihmisten kanssa, merkittävät keskustelut elämän tärkeistä asioista, jaetut kokemukset Jumalan rakkauden kohtaamisesta uskomattomissa elämäntilanteissa ja eri paikoissa. Hyvät työttiimit ja jatkuva kouluttautuminen kannattelevat silloinkin, kun alkaa uupua työtaakan alla.

Kirkon ja papin työ on muuttanut harppauksin työurani aikana. Paperityö on muuttunut tietokoneella työskentelyksi. Mielestäni on hyvä herätellä ympäristöämme ja 3,7 miljoonan jäsenen kansankirkkoa ymmärtämään papin työn olevan moniammatillista verkostotyötä.

Aloitin urani kirkon työn keskiöstä rippikoulutyön vastaavana pastoriina. Nykyään kuljen kirkon rajapinnoilla oppilaitospastorina ja

yhteiskunnallisen työn työntekijänä. Työkenttä on laaja ja seurakuntalaisten kasvot ovat kaikkea aina kastesankarin kasvoista 60-vuotiaan pitkäaikaistyöttömän kasvoihin tai sairaalassa kuolevan kasvoihin. Rinnalla kulkijana opimme elämästä joka päivä uutta. Elämän ja kuoleman kanssa kulkeminen pitää mielen nöyränä. Papin ammatti on ennen kaikkea mielestäni seurakunnan palvelijan ammatti.

Työaika-autonomia

Työaika-autonomia – toisille taivaan lahja – toisille kirosana, antaa paljon mahdollisuuksia joustavaan työelämään. Työaika-autonomia ei tarkoita sitä, että aina pitäisi olla töissä tai tavoitettavissa. Mielestäni se on enemmänkin oman elämän ja työelämän yhteensovittamista. Voi hyvällä omalla tunnolla käyttää lapsen lääkärissä päivän aikana, kun tietää illalla olevansa töissä tai käydä lounastauolla jumpassa – viikonloppu hurahaakin toimituksessa.

Olen papin työnkuvan suhteen rikas. Kohdatessani syvää synkyyttä yhteiskunnallisella puolella voin mennä oppilaitoksiin tankkaamaan elämän ja nuoruuden voimaa

ja tulevaisuuden haaveita. Kotiin pyrin viemään töitä aniharvoin. Kotona olen kotiväkeä ja läheisiä varten. Työnrajausta saa ja pitää tehdä, on sitten perheellinen tai ei.

Sananen kollegoille ja opiskelijoille

Hyvä kollega tai teologian ylioppilas – joulun aika on edessä. Jouluun liitetään mielikuvat onnellisesta perheestä ja rauhoittumisesta. Kirkon työntekijöinä tiedämme joulun alusajan olevan kiireistä, välillä juostaankin kieli vyön alla eri tapahtumiin ja yritetään rakentaa omaa joulua yön hiljaisina tunteina. Haluan palauttaa ajatuksesi ensimmäisen joulun näkyihin. Tuskin tallia oli siivottu lattiasta kattoon ennen itämaantietäjien tuloa. Kiire ja täydellisyyden tavoittelu eivät takaa hyvää joulujuhlaa. Hyvä Vapahtajamme syntymäjuhla tulee kohtaamisesta.

Unohda täydellisten puheiden laatiminen, unohda kotona pyykivuori tai jouluruokien alusta asti tekeminen. Joulu tulee kohtaamisesta, ystävällisistä sanoista; halaa, kiitä ja rakasta ympärilläsi olevia, he ovat jakaneet kanssasi haasteellisen pandemia-ajan. Siitäkin huolimatta tai sen vuoksi he haluavat jakaa kanssasi tulevan joulun. Omistan tämän kirjoituksen meille arjensankaripapeille, Jumala on kutsunut juuri sinut tähän tehtävään! ✕

Kirjoittaja on Vuoden pappi 2021.



ANNA HÄSTÖ

TM, SOSIONOMI (AMK) -DIAKONI,
TYÖURAVALMENTAJA, BARONA TYÖKYKYPALVELUT

Sinä olet enemmän kuin vain työsi

Työskentelen ammatillisen kuntoutuksen valmentajana. Asiakkaani ovat työeläkeyhtiöiden valmennukseen ohjaamia henkilöitä, joiden työura on työkyvyn haasteista johtuen katkolla. Ehkä vuosikymmenet raksalla ovat rasittaneet selkää niin, että vanha työ ei enää onnistu. Tai pitempiaikainen sairaus, tapaturma tai mielenterveysongelmat ovat aiheuttaneet työkyvyttömyyttä.

Suomalaisille työ on tärkeä osa identiteettiä. Kun tapaamme uuden ihmisen, keskustelu kääntyy pian työhön. Määrittelemme itsemme ammatin ja työpaikan kautta. Mutta kun työkykyä haastetaan eikä vanhassa työssä voikaan jatkaa, haastetaan myös tätä ihmisen rakentamaa käsitystä itsestään. Miten usein olenkaan kuullut sanat: ”Minä olen aina tehnyt tätä työtä, en osaa muuta.” Moni on hukassa eikä tiedä mistä lähteä liikkeelle. Suunnan vaihtaminen ja uuden opetteleminen tuntuvat jopa mahdottomalta. Kun en ole enää amatikseni X, mitä sitten olen? Olenko enää mitään? Kelpaanko minnekään? Tunne omasta tarpeellisuudesta ja paikasta yhteiskunnassa järkkyy.

Työkyvyttömyys on aina kriisi. Ihminen kokee luopumisen tuskaa, kun vanhaan ei ole enää paluuta. Tämän ymmärtäminen ja sisäistäminen vie joillain ihmisillä kauemmin kuin toisilla. Tutkimusten mukaan henkilön muutostavalmius eli käsitykset voimavaroistaan,

mahdollisuuksistaan sekä itsestään aktiivisena toimijana vaikuttavat merkittävästi siihen, mikä on lopputulos tällaisessa työuran käännekohtassa.

Ammatillisessa kuntoutuksessa pohdin valmennettavan kanssa, miten aiempaa osaamista voidaan siirtää uuteen, työkyvylle paremmin sopivaan tehtävään. Monet työelämätaidot ovat siirrettävissä, mutta usein tarvitaan ulkopuolinen herättelemään ihmisen ymmärrystä. Esimerkiksi pitkän uran kuljettajana ja kalusteasentajana tehnyt saattaa huomaamattaan ollaakin sanavalmis asiakaspalvelija tai oppia ajorjittelijän tehtävät nopeasti. Kuntoutuksen suurin haaste onkin antaa tilaa ja mahdollisuuksia uuden identiteetin rakentumiselle.

Työssäni näen työelämän muutokset konkreettisesti. Työllistyminen on hyvin epätodennäköistä ilman sosiaalisia, IT- ja kielitaitoja, mutta myös joustavuutta ja itseohjautuvuutta. Pitkälle pääsee kuitenkin olemalla avoin ja antamalla uudelle tilaisuuden. Nuoremmat sukupolvet kasvavat jo todellisuuteen, jossa ei ole pitkiä työuria samalla työnantajalla. Totta ovat paremminkin monet siirtymät, useat työurat peräjälkeen tai jopa samanaikaisesti.

Valmentajana kohtaan välillä rajallisuuteni epätoivon, pettymyksen ja surun edessä. Kristittynä voin kuitenkin muistuttaa itselleni ja asiakkaalle: meillä on arvo omana itsenämme, myös työn ulkopuolella. ✕





JORMA HANNIKAINEN ON KIRKKOMUSIIKIN MONITOIMIJA

Jorma Hannikainen on toiminut vuosikymmenten ajan niin kirkkomuusikkona, kouluttajana, kuoronjohtajana, tutkijana kuin säveltäjänä. Hannikainen jäi äskettäin eläkkeelle, mutta työ jatkuu, uusin painotuksin.

JUHANA UNKURI

TM, VAPAA TOIMITTAJA, HELSINKI

KUVA JORMA HANNIKAISEN KOTIALBUMI

Punkaharjulla varttuneen **Jorma Hannikaisen** lapsuudenkodissa oli piano, jota hän tapasi soitella korvakuulolta.

– Murrosiässä kouluopiskelu ei ollut parhaita puoliani, mutta soitaminen maistui. Varsinaiset pianonsoiton opinnot aloitin nykyisen mittapuun mukaan myöhään eli noin 13-vuotiaana. Olin yksityisopetuksessa ja ensimmäinen piano-opettajani, punkaharjulainen **Tuula Kilpeläinen** ohjasi minua taitavasti.

Keskikoulun käytyään Hannikainen hakeutui opiskelemaan Kuopion musiikkiopistoon. Esimerkkiä ja vinkkiä tuli myös suvun kautta.

– Setäni **Mauri Hannikainen** ja enoni **Jaakko Hulkkonen** olivat koulutukseltaan kirkkomuusikoita. Musiikkialalle hakeuduin setäni vihjeestä.

Kanttori-urkuriksi Hannikainen valmistui 1977. Sitten hän on toiminut vuosikymmenten ajan niin kirkkomuusikkona, kirkkomusiikoiden kouluttajana ja ohjaajana, kirkkomusiikin tutkijana, kuoronjohtajana kuin kuoro- ja liturgisen musiikin säveltäjänä.

Seurakuntakanttorina Hannikainen työskenteli ensin Rautalammissa (1978–1982) ja sitten Kuopiossa Puijon seurakunnassa (1983–2007). Sibelius-Akatemian Kuopion yksikössä hän toimi opettajana 1984–2007, enimmäkseen sivutoimisesti. Vuodesta 2007 hän toimi Helsingissä Sibelius-Akatemiassa ensin va. kirkkomusiikin professorina ja sen jälkeen yliopistonlehtorina. Tuosta tehtävästä hän jäi eläkkeelle viime elokuun alussa.

Hannikaisen mielestä opiskelijat ovat opetustyön suola.

– Lahjakkaiden opiskelijoiden parissa oppii itsekkin tavattomasti. Vajaan 40 vuoden aikana olen kohdannut hyvin suuren määrän suomalaisia kirkkomuusikoita heidän opiskeluvaiheessaan.

Sydämen asia

Kuorotoiminta on Hannikaiselle sydämen asia. Hän on johtanut vuosikymmenten mittaan mm. Rautalammin seurakunnan eri kuoroja, Puijon seurakunnan nuorisokuoroa ja kamarikuoroa sekä Kuopion yliopiston kamarikuoroa.

– Kuorotoiminta on helposti

saavutettava harrastusmuoto, joka mahdollistaa musisoinnin monille. Jälkeenpäin olen eri yhteyksissä saanut kuulla, että niin rautalampilaisiin kuin kuopiolaisiin nuoriin laulajiini kuorolaulu on jättänyt pysyvän syvän jäljen. Kuorolauluharrastus on jatkunut läpi elämän, ja lisäksi he tottuivat kuorotoiminnan myötä osallistumaan jumalanpalveluksiin.

Hannikaisen mielestä suomalaisen kuorolaulun taso on kehittynyt varsinkin siellä, missä koulujen musiikkiluokilla lauletaan paljon.

– Yliopistojen osakuntakuorot vaikuttavat erityisesti pääkaupunkiseudulla. Puutteena näen sen, että varsinaisia ammattikuoroja Suomessa on vain yksi. Joitakin aikoja sitten tapahtunut Radion kamarikuoron lakkauttaminen oli taksaisu.

Hannikaisen mukaan hyvä kuoronjohtaja on ammattitaitoinen muusikko, jolla on hyvät vuorovaiikutustaidot ja joka saa laulajista ja soittajista parhaan esiin mm. luomalla sopivan innostuneen ilmapiiirin.

– On hienoa, että viime vuosina kirkkomusiikoiden kuoronjohton opetus on kehittynyt tasavertaiseksi laulun ja urkujensoiton rinnalle. Kuoronjohton täydennyskoulutusta tulisi kuitenkin tarjota virassa oleville kanttoreille nykyistä enemmän.

Hannikaisen mukaan kirkkomu-

Puutteena näen sen, että varsinaisia ammattikuoroja Suomessa on vain yksi.

siikin koulutus on kehittynyt hiljalleen.

– Siihen liittyy myös elementtejä, jotka auttavat ymmärtämään jumalanpalvelusmusiikkia syvällisesti. Mielestäni on tärkeää, että näin on myös jatkossa.

Kanttoreilla laajaa osaamista

Hannikainen toteaa, että kirkkomusiikkikoulutuksen monipuolisuutta on kiiteltä ja moitittu. Hänen mielestään koulutukseen kohdistuu liikaakin odotuksia.

– Vaikuttaa siltä, että siihen kohdistuvat hyvin moneen suuntaan hajautuvat odotukset ovat eräänlainen utopistinen toiveiden tynnyri. Kanttori on kyllä multi-instrumentalisti, mutta rajansa kaikella. Tarvitaan myös mahdollisuuksia keskittyä johonkin; on oltava aikaa harjoittelulle, lukemattomille toistoille.

Samalla opintojen monipuolisuus on voimavara.

– Toivottavasti työpaikoilla tämä voimavara huomioidaan riittävästi. Työ on hedelmällisintä, kun kanttori voi suunnata työnkuvaansa itsensä näköiseksi.

Hannikaisen mukaan kanttoreilla on valtava osaaminen vapaaehtoistoiminnan käynnistäjinä ja johtajina.

– Tämä jää ehkä usein huomaamatta. Kanttoreita kannattaisi kuulla tässä asiassa, kysyä miten he sen tekevät.

Hannikainen muistuttaa, että osallistujamäärät ovat laskeneet kirkon monella työalalla, mutta musiikin kohdalla näin ei ole.

– Musiikkitilaisuudet ovat suosittuja ja seurakuntien musiikkiryhmiin osallistutaan aktiivisesti.

Hannikainen kiinnostui gregoriaanikasta alun perin opetustyössään. Vuonna 2006 hän julkaisi väitöskirjan otsikolla ”Suomeksi suomalaisen tähden. Kansankielisen tekstin ja sävelmän suhde Michael Bartholdi Gunnæruksen suomenkielissä Officia Missæ -introituskokoelmassa (1605).”

Kanttoreilla on valtava osaaminen vapaaehtoistoiminnan käynnistäjinä ja johtajina.

Jorma Hannikainen

- Syntynyt Seinäjoella vuonna 1956
- Kuoronjohdon diplomitutkinto, Sibelius-Akatemia 1988
- Musiikin maisterin tutkinto, Sibelius-Akatemia 1995
- Musiikin tohtorin tutkinto, Sibelius-Akatemia 2006
- Kirkkomusiikin säveltäjät r.y. puheenjohtaja 2001–2005
- Suomen kirkkomusiikkiliiton puheenjohtaja 2010–2012
- Hymnologian ja liturgiikan seuran puheenjohtaja 2019–2021
- Kirkkomusiikkiliiton erityisansiomerkki 1990
- Director cantus -arvonimi 1986
- Director musices -arvonimi 2000
- Vihdin seurakunnan kirkkovaltuutettu 2019–
- Harrastaa mm. kestävyysjuoksua, maratonennätys 2.57.04 (Kuopion maraton 2003)

Gregorianiikka vaikuttaa monin tavoin niin liturgisessa musiikissa kuin sen ulkopuolella.

– Oikeastaan se on pitkälti perusta länsimäiselle musiikille. Rock-musiikin ns. moodit muistuttavat paljon gregoriaanisia, duuri-molli-tonaliteetista poikkeavia moodeja. Tapa musisoida siirtyy sukupolvelta toiselle ja ylittää rajoja.

Aikaa läheisille

Hannikainen on toiminut vapaaehtoispuolelta Vihdin kamarikuoron toisena johtajana vuodesta 2014. Kuoron toinen johtaja on hänen puolisonsa, Vihdin seurakunnan johtava kanttori Kaisa-Leena Hannikainen.

– Mielestäni olisi hyvä, jos nykyistä useammat harrastajakourot laulaisivat ja harjoittelisivat monen henkilön johdolla. Ammattiorkesteriellahan tämä on yleistä.

Hannikaisen mukaan Vihdin kamarikuoro on hyvässä iskussa.

– Koronatauton jälkeen olemme nyt harjoitelleet normaalisti ja ensimmäinen pandemian jälkeinen konsertti on ensi marraskuussa. Ohjelmistossa on John Rutterin musiikkia, muun muassa Requiem, mutta myös minun omia sävellyksiäni.

Vihdin kirkon 250-vuotisjuhlaa vietetään syksyllä 2022.

– Ensi keväänä kuoromme alkaa valmistautua siihen. Itse olen saanut sävellystehtäväksi juhlamessun musiikin.

Eläkepäivinä Hannikainen aikoo tehdä asioita, jotka hän kokee kulloinkin tärkeiksi.

– Musisoiminen kuorojen parissa, säveltäminen ja tutkimus jäävät jossakin määrin päiväohjelmaan, mutta painotus toivon mukaan muuttuu. Tarkoitukseni on viettää jatkossa enemmän aikaa läheisteni kanssa. Silloin kirkkomusiikki on toissijaista. ✕

KIRKON

johtamisforum

20. - 21.1.2022

Varaa paikkasi!

Kirkon Johtamisforum 2022 Marina Congress Center Helsinki

Johtajan tehtäviin kuuluu seurata toimintaympäristöä sekä ennakoida ja kehittää toimintaa laajasti. Tule ammentamaan työhösi tuoreita näkemyksiä sekä verkostoitumaan kollegojesi kanssa.

Ohjelmassa mm:

- Piispa **Jari Jolkkonen**, pääjohtaja **Antti Koivula**, Työterveyslaitos, sekä työmarkkinajohtaja **Anna Kaarina Piepponen**, Kirkon työmarkkinalaitos: Johtamisen unelmat ja todellisuus -paneelikeskustelu
- Valmentaja, tietokirjailija FT **Harri Gustafsberg**: Miten johtaja voi kehittää kykyään toimia paineen alla?
- Tietojohdamisen professori **Kirsimarja Blomqvist**/LUT-kauppakorkeakoulu: Mitä korona opetti luottamuksesta, johtamisesta ja organisoimisesta?
- Strategiapaneelissa kirkon ja seurakuntien johtajat kysyvät, onko Ovet auki -strategia uhka vai mahdollisuus

Ohjelma ja ilmoittautumiset:

kirkkopalvelut.fi/johtamisforum

Järjestäjät:

Kirkkopalvelut/STEP-opintokeskus, Kirkkohallitus, AKI-liitot, Kirkon Hallintovirkamiehet ja Kirkon alat.

**kirkkopalvelut.fi/
johtamisforum**



ESKO JOSSAS
HELSINKI

Erilaisina yhdessä?

Kun olin töissä, osa tehtävistä liittyi kansainvälisiin yhteyksiin. Mieheeni on jäänyt ensikosketus anglikaaniseen kirkkoon. Kyseessä oli anglo-skandinaavinen pastoraalikonferenssi, johon osallistui paikallisen kirkon vieraina edustajia Pohjoismaista. Isäntänä oli sikäläinen pappi, sanavalmis ja joviaali mies. Hän esitteli anglikaanista kirkkoa ja maailmanlaajaa kirkkoperhettä. Alustuksessaan hän käytti kirkostaan luonnehdintaa ”peculiar animal”. Silloinen kielitaitoni ei riittänyt täsmälliseen suomennokeeseen. Jotain sinnepäin kuin erikoislaatuinen tai kummallinen eläin vai peräti sekasikiö? Ajatuksena oli nimenomaan se, että kirkko oli monimuotoinen ja kirjava. Se kätkee sisäänsä paljon erilaisuutta ja ristiriitoja.

Luterilainen kirkko Suomessa on ollut jo kauan tällainen, ainakin vähän ”peculiar”. Herätysliikkeen erillaisine opinkorostuksineen jäivät 1800-luvulla kirkon sisälle. Myöhemmin on tulut toiminnallista ja hengellistä erilaisuutta, eikä tälle moninaisuudelle näy loppua. Minua tällainen kirjavuus ei mitenkään häiritse.

Pappisviran avaaminen naisille 1980-luvulla oli pitkän prosessin ja riitelynkin tulos. Nykyään se ei ole enää mikään kysymys, eikä mene kauan siihen, kun pappien enemmistö on naisia. Kenellekään ei pitäisi olla suuri ongelma se, että kirkossamme edelleen on henkilöitä, jotka ovat perinteisen virkakäsityksen kannalla. Pienestä ja vähenevästä vähemmistöstä siinä on kysymys. Hyväksykäämme moninaisuus samojen seinien sisällä.

Kirkko on kuin
”peculiar animal”:
monimuotoinen
ja kirjava – kätkee
sisäänsä erilaisuutta
ja ristiriitoja.

Tuoreempi asia on sateenkaariparien vihkiminen tai heidän avioliittonsa kirkollinen siunaaminen tai yleensä sateenkaarityön nousu seurakunnissamme. Asia kai pysyy vielä pari kierrosta kirkolliskokouksessa, mutta lopputulos on tiedossa. Vihkiminen tai siunaaminen ei aiheuta papille kurinpidollisia seuraamuksia. Ja jos pitemmälle ajatellaan, kysymys sateenkaaripaareista ei tule kovin paljon esille pappisvihkimyksen edellytyksistä puhuttaessa. Mutta jos ollaan avara ja suvaitseva kirkko, ei kai samaa sukupuolta olevien vihkimisestä

kieltäytyminen myöskään ole este pappisviralle. Vertaukset tuppaaavat ontumaan, mutta onhan niinkin, että abortin tekemisestä kieltäytyminen ei estä lääkärinä toimimista.

Vaivana vanhasta työstäni on se, että tulee katsottua asioita hallinnon näkökulmasta.

Vaikka olisi miten omalaa-

tuinen ja sekava eläin, asiat on jotenkin järjestettävä. Jos voitaisiin lähteä tyhjältä, millainen hallintomalli silloin luotaisiin? Paikallisesti tarvitaan jotain, mihin seurakuntalaiset osallistuvat. Piispat ja hiippakunnat ovat välttämättömiä (tässä näkyy roomalaisuuteni), mutta nykyistä enempää ei tarvita. Kokonaiskirkon hallinto on ehkä kovin pähkinä purtavaksi.

Vai miten on? Eläkeläisellä on aikaa ja resursseja esittää vaikeita ja tyhmiä kysymyksiä. Vastauksien etsiminen on sitten nuorempien ja vetreämpien vastuulla. ✕

Kirjoittaja on eläkkeellä AKIn toiminnanjohtajan toimesta.



MARKUS KARTANO

VERKKOPAPPI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Oma ääni uusissa medioissa

Sosiaalinen media on viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana tuonut uusia mahdollisuuksia myös työntekijän näkökulmasta olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Lähes joka seurakunnalta löytyy omat facebook-sivut, ja työntekijät ovat enemmän tai vähemmän aktiivisia omilla sometileillään. Twitterissä taitaa tällä hetkellä olla eniten yksittäisiä työntekijöitä, jotka osallistuvat keskusteluihin ajankohtaisista kysymyksistä. Videoiden tekeminen YouTubeen on lisääntynyt ja podcasteja tehdään yhä enemmän. Samaan aikaan sisältöjen määrä somekanavilla kasvaa valtavasti ja kilpailu huomiosta uutisvirroissa kovenee alati.

Kirkolliset sisältöjen katselukerrat ovat kuitenkin harvoin laskettavissa kymmenissä tuhansissa, mutta poikkeuksiakin löytyy. Hyväksi esimerkiksi kelpaa edelleen espoolainen Jussi Koski pastorific-tubekanavallaan, jossa on seuraajia tällä hetkellä yli 13 000. Moniko muu yksittäinen kirkollinen tubevideo on saanut yli 100 000 katseluakertaa.

Varsinkin nuorten keskuudessa yhä suositumpi yhteisöpalvelu Tiktok on muutaman vuoden aikana kasvanut valtavasti. Aktiivisia kirkon työntekijöitä on siellä kuitenkin vasta muutamia. Tiktokissa, jos nyt muuallakaan, ei menesty pönöttämällä perinteiseen tapaan kameran edessä, vaan olemalla aito oma itsensä ja

rohkenemalla laittaa itsensä likoon. Omaperäisyys ja uudet näkökulmat ovat valttia höystetynä jollakin viihteellisellä elementillä. Esimerkiksi tanssivideot ovat ilmiöitä, meemejä, joissa toistamalla saman asian liitytään yhteiseen kertomukseen. Työntekijän on seurattava aktiivisesti ympäristöään ja oltava sen kanssa vuorovaikutuksessa pysyäkseen mukana siinä, mikä tällä hetkellä on pinnalla. Tiktokin suosituin kirkollinen sisällöntekijä Suomessa on tällä hetkellä Tapio Suontakanen Olarin seurakunnasta. Tapio-pappi-tiktoktililla seuraajia löytyy yli 15 tuhatta

ja sisällöistä on tykätty yli 590 000 kertaa. Videoiden jakoja ja niiden kommentointeja on paljon, ja pastori on niissä aktiivisesti mukana.

Hyvä sisältö vaatii aikaa ja vaivaa sekä ennen kaikkea intohimoa sen tekemiseen. Monesti työntekijän näkökulmasta aika on kortilla kaiken

muun työn ja tekemisen ohella, ettei esimerkiksi kuvaamiseen, videoiden editoinnin opetteluun tai itse editointiin jää aikaa, vaikka kiinnostusta olisikin.

Tiktokkaaminen tai tubettaminen ei välttämättä ole jokaisen työntekijän juttu eikä uusiin medioihin kannata ihmisiä käskää tekemään videoita pakolla. Kirkkona meidän kannattaisi kuitenkin tulevaisuudessa yhä enemmän tukea ja kannustaa niitä, joilta löytyy somettamisen armolahja ja kiinnostus sisältöjen tekemiseen. **X**

Hyvä sisältö vaatii aikaa ja vaivaa sekä ennen kaikkea intohimoa sen tekemiseen.



AKI LIITOT
FÖRBUNDEN

Perustettu 25.1.2001

AKIn toimisto
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki Avoimna arkisin klo 10–14. Puh. (09) 4270 1500,
toimisto@akiliitot.fi www.akiliitot.fi

Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät kysymykset osoitteeseen
edunvalvontaa@akiliitot.fi

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
Finlands kyrkas prästförbund r.y.
www.pappisliitto.fi
Perustettu 14.1.1918



**Puheenjohtaja,
Pappisliitto
Janne Keränen**

Suomen Lähetysseura
palvelupäällikkö,
pastori, TM
Puh. 040 676 1790
janne.keranen@
suomenlahetusseura.fi

PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUNDEN

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO
Finlands Kantor-organistförbund r.y.
www.skul.fi
Perustettu 15.6.1907



**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja,
Kanttori-urkuriitto
Minna Raassina**

Savonlinnan seurakunnan
johtava kanttori, MuM,
Diplom-Kirchenmusikerin (A)
Puh. 044 776 8060
minna.raassina@evl.fi



SUOMEN TEOLOGILIITTO
Finlands teologförbund r.y.
www.teologiliitto.fi
Perustettu 2.6.2017



**Puheenjohtaja,
Teologiliitto
Laura Leipakka**

Espoon seurakuntayhtymä
projektikoordinaattori, TM
Puh. 040 8278 514
laura.leipakka@evl.fi

STL

TOIMINNANJOHTAJA



Jussi Junni
pastori, TM, PsM
Puh. (09) 4270 1507
GSM. 044 744 7041
jussi.junni@akiliitot.fi

Yleishallinto,
neuvottelutoiminta,
edunvalvonta,
palvelussuhdeneuvonta

ASIAANTUNTIJAT



Vesa Engström
TK
Puh. (09) 4270 1501
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi

Koulutuspolitiikka,
Teologiliiton hallinto,
teologien uraneuvonta,
palvelussuhdeasiat,
opiskelijatyö (teologia)

JÄSENPAVELUSIHTTEERIT



Tuija Kukkonen
yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1501
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Jäsenyysasiat, alaostastot,
luottamusmiestkurssit



Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

Cruxin toimitussihteeri,
jäsenyysasiat,
opintomatkat

APULAISTOIMINNANJOHTAJA



Merja Laaksamo
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja,
AKIn viestintä, Pappis-
liiton hallinto ja alaostasto-
toiminta, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta



Annukka Ruusula
kanttori, MuM
Puh. (09) 4270 1505
GSM 044 744 7040
annukka.ruusula@akiliitot.fi

Kanttori-urkuriiton hallinto
ja alaostastotoiminta,
kanttorien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta,
opiskelijatyö (kirkkomusiikki)



LAKIMIES
Jouni Heino
OTM
Puh. (09) 4270 1502
GSM. 044 491 9195
jouni.heino@akiliitot.fi

Palvelussuhdeneuvonta,
luottamusmiesttoiminnan
koordinointi, koulutustehtävät
(18.1.2021-2.3.2022)



JÄRJESTÖKOORDINAATTORI
Ilari Huhtasalo
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1513
GSM 044 036 1610
ilari.huhtasalo@akiliitot.fi

Hallinto, jäsenpalvelut,
kokousjärjestelyt

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erko
Asemamiehenkatu 2 C, 00520 Helsinki
Puh. (09) 7206 4343 ma ja to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:
Arkisin klo 10–16 Eversheds Asianajotoimisto Oy
Puh. 010 684 1300. Mainitse minkä liiton jäsen olet ja
jäsennumerosi.



*Hymyile,
olet Turvassa.*

Elä rohkeasti tässä ja nyt – parasta turvaa läheisillesi on oma henkivakuutuksesi

Koe kaikki elämän värit ja elä rohkeasti omannäköistäsi elämää. Arjessa on helpompi huomata syyt hymyyn, kun sinulle rakkaat ihmiset on turvattu.

Henkivakuutuksella autat perhettäsi pärjäämään taloudellisesti, jos jonain päivänä äkillisesti menehdyt. Esimerkiksi asuntolainan ja muiden kulujen ei tarvitse kaatua kokonaan puolison niskaan, ja autat perhettäsi jatkamaan elämäänsä ja arkeaan tutuissa puitteissa.

Turvaa rakkaimpasi Turvassa-henkivakuutuksella osoitteessa turva.fi/henkivakuutus

**Kun välität,
valitse heille parasta –
Turvassa-henkivakuutus!
Eikä muuten maksa paljon.**

**Laske vaikka itse!
turva.fi/henkivakuutus**



Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • turva.fi • 01019 5110

Turvassa-henkivakuutuksen myöntää LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö

